

De Petronella droom leeft

Het verhaal over Sylvia Petronella Antoinette van der Moer tijdens een herfst in Lemmenjoki

Martti Peltomaa en Markku Arvelin

(Uit het Fins in het Nederlands vertaald door Arnold Pieterse)

De oorspronkelijke Finse tekst, waarbij tekeningen zijn gepresenteerd door Pentti Muuronen, is uitgegeven door Kustantaja Ukko-Media Oy in Inari en gedrukt door Kainuun Sanomat Oy

2005

De Lapse legendes

DE LAPSE LEGENDES

In deze nieuwe serie wordt verteld over de natuur en geschiedenis van Noord Lapland, over hoe de mensen daar leven en over gebeurtenissen die sporen hebben nagelaten in dit meest noordelijke Lapse gebied.

HET ONTSTAAN VAN EEN LEGENDE

Lapland is altijd anders geweest dan de rest van Finland. De verschillen stammen uit een ver verleden, toen de Finse staat nog niet bestond. Maar de karakteristieke eigenschappen van dit noordelijke gebied, dat zich voortdurend moet aanpassen aan uitdagingen van de moderne tijd, zijn nog steeds aanwezig.

Lapland is ook altijd een goede voedingsbodem geweest voor het ontstaan van legendes en er zijn dan ook nogal wat van in omloop. De Lapse legendes vullen open plekken op, die door het historisch onderzoek onvolledig zijn onderzocht en de vertellers van de verhalen proberen dus naar hun eigen inzicht deze gaten van tientallen jaren op te vullen. Deze serie over Lapse legendes probeert zo volledig mogelijk het verleden van Lapland vast te leggen, voordat de ooggetuigen voor het laatst hun ogen hebben gesloten of de bewijzen voor deze bijzondere gebeurtenissen volledig zijn verdwenen. De beste genoegdoening voor de schrijvers is wanneer de lezers door deze serie worden geïnspireerd om het onderzoek over de Lapse geschiedenis verder voort te zetten.

DE LEGENDE LEEFT

Het ontstaan van een legende is vaak terug te voeren op mensen die op een uitzonderlijke manier een ander leven zijn gaan leiden dan daarvoor het geval was. Voor de legendevorming zou je mensen met grote en bijzondere talenten kunnen verwachten, maar dat is niet het geval in Lapland. De legendes zijn gebaseerd op ervaringen van heel gewone mensen, waarvan de activiteiten of talenten zelfs niet bekend zijn buiten hun eigen gemeente. Toch zijn deze mensen bekend geworden in Lapland en zijn zij nog steeds geliefd.

Tijdens een paar warme weken in de nazomer van 1949 hebben de avonturen van Sylvia Petronella Antoinette van der Moer voldaan aan alle kenmerken voor een goede legende. Zij kwam plotseling uit het niets en verdween weer op een even geheimzinnige manier. Over wat hierna met haar is gebeurd weten wij officieel niets. Maar de legende leeft, omdat Petronella een verlangen bij de goudzoekers heeft achtergelaten, dat een goede voedingsbodem vormt voor allerlei verhalen. Tot op de dag van vandaag is deze legende fascinerend en kleurrijk gebleven ... en het laatste woord is er nog niet over geschreven.

Markku Arvelin

Eerder is verschenen in de serie Lapse legendes
‘Raja-Jooseppi, een legende is geboren’, 2005

De Petronella droom leeft

Martti Peltomaa en Markku Arvelin

(Uit het Fins in het Nederlands vertaald door Arnold Pieterse)

De oorspronkelijke Finse tekst, waarbij tekeningen zijn gepresenteerd door Pentti Muuronen, is uitgegeven door Kustantaja Ukko-Media Oy in Inari en gedrukt door Kainuun Sanomat Oy

2005

De Lapse legendes

*In een wijnfles van een halve liter
past zes kilo goudkorrels
- maar in Lapland past maar één Petronella*

Onbekende denker

Petronella – de droom leeft

In het jaar 1949 was het afgebrande Lapland uit zijn as herrezen en de wederopbouw was voltooid. In Lemmenjoki was goud gevonden en daar waren zo een beetje al de ervaren goudzoekers aan het werk, gelukzoekers die hoopten snel rijk te worden. Er werd geleefd in een soort 'Klondyke' (een Amerikaanse nederzetting in de tijd van de goldrushes) roes; ijzeren slagwapens hingen aan hun gordels, salarissen werden met goudstukken betaald en goud was ook het betaalmiddel bij het kaartspel. In plaats van whisky stroomde er veel sahti (thuis gebrouwen dunbier) of kilju (een thuis gebrouwen sterke drank).

Op een zekere zachte nazomeravond in augustus arriveerde bij hen een jonge blonde vrouw met lange, slanke benen, in een korte, fladderende zomerjurk met een witte sjaal. Deze in de ogen van de ruwe goudzoekers betoverende verschijning, die er als een elf uitzag, was Sylvia Petronella van der Moer, een Nederlandse.

Sylvia Petronella werd aangenomen om voor vier mannen als huishoudelijke hulp te gaan werken in de Morgam hut. Deze hut was steeds meer een centrum voor de goudzoekers geworden, waar na het zware werk op zondagen feest werd gevierd. Er werd op een mondharmonica gespeeld en de gebaarde mannen deden zich te goed aan de sahti. Sylvia Petronella trok de mannen als een magneet aan, maar zij was niet te verleiden tot meer dan een glimlach en wat vriendelijke woorden.

Het werd herfst, de wind blies de gele bladeren los van de berken op de berghellingen. Sylvia Petronella ging met drie goudzoekers op stap naar de Lapse dorpen. Daar werd de Nederlandse geroofd; de ongevoelige politie arresteerde Sylvia Petronella in een hotel in Ivalo. Er waren onduidelijkheden over haar paspoort en een aantal hotelrekeningen.

Zo verdween Petronella helemaal uit de goudvelden. Alleen de herinnering en de zacht glooiende Petronella heuvels in het Lemmenjoki gebied bleven over.

Gebaseerd op de ballade van de mooie Veera (een bekend Fins verhaal):

Wij verloren ons verstand door Petronella.

Petronella vetrok – en kwam nooit meer terug.

Sylvia Petronella Antoinette van der Moer is een kostbare ballade op zichzelf.

DE POSTAUTO BRACHT TREKKERS

Niila Hirvasvuopio maakte de steel van zijn zeis aan het blad vast en deed als proef een paar halen door het gras. De grassprietten en de boterbloemen werden meer plat gedrukt dan dat ze werden afgesneden. Het mes zou geslepen moeten worden, dacht hij. Maar waar was de jongen nu weer gebleven, natuurlijk ergens bij de sloot om forellen te vangen. Hij had hem nu nodig om de slijpsteen te draaien. Niila dacht aan het verhaal van de koopman uit Kyrönkylä, Lehti, aan wie een rondtrekkende zwerver om werk had gevraagd in ruil voor eten.

- Er was werk, namelijk het draaien van de slijpsteen. Voor een dag werken zou hij twee maaltijden krijgen, had de koopman beloofd. De zwerver had gevraagd om materiaal dat geslepen moest worden, maar de koopman zei dat er deze keer geen botte voorwerpen in huis waren.

- Draai de steen alleen maar, zei de koopman. De zwerver heeft de steen niet lang gedraaid. Zonder te eten is hij weer vertrokken.

Maar waarom zou hij zich haasten, wat maakte het uit, en waarom zou hij geen koffie gaan drinken, je kreeg nu zelfs weer echte koffie. Niila had zichzelf er mee gefeliciteerd dat hij een huis had kunnen kiezen in de gemeente Inari en niet een aantal kilometers verderop in de gemeente Sodankylä. Inari kon voor eigen gebruik levensmiddelen belastingvrij invoeren uit Noorwegen, en Sodankylä kon dit niet. Hij was hier pas na de oorlog naar toe verhuisd, toen het in dit gebied weer wat rustiger was geworden.

Hij hing de zeis op in een hoek van de stal. In een balk was met een mes een datum van een dag in mei en het jaar 1949 ingekerfd. De grappenmaker Kokko-Heikki had dit in het voorjaar gedaan, toen hij zijn vriend had geholpen om de stal te repareren. Hij wilde de stal zelfs op een andere plaats zetten. Kokko-Heikki, die zichzelf had voorgesteld als een zwervende goudzoeker, had van alles gekletst en gezegd dat hij de plaats van de stal wilde veranderen, omdat Niila de mest van de afgelopen winter niet wilde wegscheppen.

Niila snoot zijn neus en snoof minachtend – alsof hij, als getrouwde man, er mee begonnen zou zijn om mest te scheppen.

De zwaluwen cirkelden over het erf en de oever van de met zeggen begroeide Tolos rivier, waar de hond Tsierkis lag te slapen. De hond ging gapend zitten en probeerde de steekvliegen te happen die hem lastig vielen. Toen luisterde hij een poosje met zijn kop scheef in de richting van de hoofdweg en begon een aantal keren te blaffen. Zijn baas vermoedde dat er gasten op komst waren. Misschien goudzoekers, die koffie wilden komen drinken. Veel voorbijgangers kwamen tegen betaling bij Niila koffie drinken, voordat zij verder de oude 'goudzoekers' weg afliepen in de richting van de Sota rivier. Zij kochten soms ook nog het een en ander. Vaak overnachtten zij in de schuur, die als opslagruimte werd gebruikt.

De zon was al gedaald achter de Härkäselä helling, en daarom was de postauto uit Rovaniemi waarschijnlijk al het kruispunt gepasseerd richting Ivalo, dacht Niila.

Hij zat op de trap voor zijn huis en stopte zijn pijp, en viel toen uit toen tegen de hond:

- Koest! - een krachtig woord en een bevel om de hond er van te weerhouden de bezoekers tegemoet te gaan, die met hun voetstappen de brug deden rammelen. In ieder geval één van hen kende Niila van vroeger.

- Klaus is er bij ... de verzamelaar van stenen van vorige zomer ...

Deze man, die zijn fiets vorige zomer bij hem had achtergelaten, had hem beloofd terug te komen. Hij was een verzamelaar van stenen, het ging daarbij natuurlijk om stenen die goud bevatten. Veel anderen hadden dit hier ook al gedaan. Nogal overbodig werk, dacht Niila.

Toen de de groep naderbij kwam zag Niila dat één van hen een vrouw was. Slank als een den, en voor Lapse maatstaven vrij lang. Haar blonde haar kwam te voorschijn van onder een sjaal, en zij droeg een lange broek, zoals vrouwen uit de onderwereld. En zij kende helemaal

geen schaamte .... maar zij had wel degelijke leren skischoenen aan. Was zij het liefje van Klaus, vroeg hij zich af..

De geoloog Klaus gaf Niila een hand en ook aan Marta Hirvasvuopio die naar buiten was gekomen.

- Goiedag, hoe gaat het met Niila?
- Zijn gangetje, eigenlijk zou ik moeten gaan hooien.

Klaus gaf de post aan Marta die hij had meegenomen uit de brievenbus van de familie Hirvasvuopio, die langs de hoofdweg stond. Hij wist dat zij meer geïnteresseerd was in een krant dan haar echtgenoot.

De twee anderen uit de groep waren mannen die er in de ogen van Niila als heren uitzagen. Zij wilden zien hoe er naar goud wordt gezocht, vertelde de geoloog Klaus. Zij waren afkomstig uit Frankrijk.

Daarna gaf de glimlachende vrouw hem een hand en stelde zich voor als:

-Sylvia Moore-McCormick.

Voor Niila kwam het laatste deel van de naam nogal bekend over. De eigenaar van de Huuhkaja boerderij had een hooimachine die zo heette. Een Amerikaanse. Uit dat land was zij dus afkomstig. Misschien kwam zij wel uit de zelfde familie als de ontwerper van de hooimachine. Zij zal ook wel niet zo arm zijn.....

GOUDZAND EN GELE BRAMEN

Maar Sylvia was helemaal geen Amerikaanse. Zij was Nederlandse. Zij leek precies op een vrouw die op een ansichtkaart stond met een mand appels in haar armen op klompen in een tulpenveld. En op de achtergrond een windmolen. Maar deze versiering van het landschap aan de oever van de Tolos rivier, op het erf van Hirvas-Niila, was Sylvia Petronella Antoinette van der Moer, want dat was haar echte naam.

Maar in tegenstelling tot wat Niila had gedacht was Sylvia Petronella niet rijk. Zij had helemaal geen geld, maar hier zullen we nog meer over horen....

De amateur geoloog Klaus overnachtte in een klein tentje, wat de bewoners van het huis duidelijk maakte dat de mooie Sylvia en Klaus geen verliefd paar waren. Hij had de vrouw ontmoet tijdens de bustocht naar de goudvelden.

Sylvia Petronella vond een slaappleats in het huis en de Franse toeristen werden verwezen naar een plaats aan de andere kant van de rivier, op een steenworp afstand. Benedenstrooms van de brug stond namelijk een lege hut van een houtfirma. Sinds kort was er in dit gebied op grote schaal gekapt, wat duidelijk aan het landschap was te zien. Er waren grote open velden rondom het erf van Hirvas-Niila, tot aan de weg en ook aan de andere kant van de weg. De hut die door de kappers werd gebruikt was open en volgens plaatselijk gebruik konden voorbijgangers er overnachten.

Op het erf van Niila stond verder nog een klein huis dat vijftientig jaar eerder was gebruikt door de maatschappij Lapin Kulta. Daar konden reizigers die onderweg waren naar de goudvelden, ook overnachten. De weg die naar het westen liep tot aan de Sota rivier, was aangelegd door de directeur van de Lapin Kulta maatschappij, Heikki Kivekäs, die afkomstig was uit het plaatsje Nurmo. Achteraf werd deze man geëerd als de Robin Hood van Lapland. Zoals lang geleden het geval was in het bos van Sherwood roofde Kivekäs ook van de rijken, of beter gezegd, het geld dat door de heren was geïnvesteerd in de vennootschap. En hij gaf het geld aan de armen, wat inhield aan zichzelf en de werkmensen in de omgeving.

Om te zien hoe er goud werd gedolven gingen de bezoekers eerst naar het nabijgelegen Kuivakuru, aan de oostzijde van de Tolos rivier. Er woonde bij Hirvas-Niila een oude

goudzoeker, die Kallio heette. Hij zocht naar goud in Kuivakuru en wilde natuurlijk tegen een kleine betaling wel als gids dienen.

In Kuivakuru hadden tientallen mannen naar goud gezocht, waarbij ook machines waren gebruikt en in de twintiger jaren van de vorige eeuw kwam het goud, dat verkregen werd na het uitspoelen van het opgegraven zand, op het conto van de Ivalo rivier vennootschap. Zo was de slimme zakenman Juho Kusti Paasikivi, die later president van Finland zou worden, één van de oprichters van de firma. Juho Kusti had kennelijk de dichter Runeberg niet geloofd die had geschreven: - *Ons land is arm, daarom verlaat je het wanneer je goud wil vinden* - maar hij verspeelde wel een grote hoeveelheid geld aan de maatschappij. Deze zuinige man zal zich nogal hebben geërgerd, en door zijn wereldse vrouw Alli zijn vermaand, toen er alleen maar verlies werd geleden en de maatschappij al snel failliet ging.

Erg nauwkeurig was dit grootschalige zoeken naar goud in Kuivakuru niet geweest, omdat Ryyne Kukkala uit Ivalo, na het opnieuw uitwassen van het zand nog veel zomers een redelijke hoeveelheid van het van het gele metaal had kunnen verzamelen. Op de zelfde plaats zocht ook Kallio naar goud in grond die nog niet eerder was opgegraven. Zand van een door hem gepacht stukje terrein deed hij in een vaskooli (een soort pan) en liet zien hoe je door spoelen het goud van de zandkorrels kon scheiden. Een aantal hele kleine, stofachtige deeltjes bleven over, waar de bezoekers met veel belangstelling naar keken. Dit gold speciaal voor Sylvia Petronella.

De volgende dag maakte Sylvia Petronella een wandeling met haar vriend Klaus. De gele bramen waren rijp en groeiden in dit type landschap. Petronella vond ze er eerst wat vreemd uitzien, maar toen Klaus uitlegde dat zij nog meer vitamines bevatten dan sinasappels, liet zij zich overhalen om ze te proeven. Langzamerhand begon zij de smaak zelfs heel erg te waarderen. Zij legde aan Klaus uit:

- In Afrika heb ik vruchten gegeten die hier op lijken en waar nog meer pitten in zitten dan in gele bramen.

Na een paar dagen bij Hirvas-Niila geluierd te hebben vertrokken de Fransen naar verschillende bestemmingen. De ene, die al wat ouder was, waarvan gezegd werd dat hij een professor was, vertrok per fiets naar Karigasniemi. Vandaar wilde hij op de zelfde manier verder gaan naar Hammerfest en vervolgens met een kustvaarder van de Hurtigruten lijn naar Oslo reizen. Niila Hirvasvuopio schudde zijn hoofd over dit plan en waarschuwde de man voor deze zware tocht. Hij was zelf wel eens bij de IJszee geweest. De andere Fransman, die wat jonger was, ging terug met de postbus naar Rovaniemi, om vandaar verder met de trein te reizen. Hij had zich voorgesteld als een zakenman, ondanks dat Niila niet veel zakelijk talent in hem kon ontdekken. Daar stond tegenover dat Petronella een veel kordatere indruk maakte en meer zakelijk leek te zijn ingesteld.

DE LANGE TREKTOCHT VAN PETRONELLA BEGINT

Klaus vroeg aan Niila of de zelfde vier goudzoekers nog aan het werk waren aan de andere kant van de Sota rivier, zoals vorige zomer. Niila vertelde dat Heikki Kokko in het voorjaar wel bij de monding van de Pahaoja rivier was geweest, waar de groep een stuk terrein had gepacht om goud te zoeken. Niila had daar een grote hoeveelheid proviand naar toe gebracht en het bleek dat de groep van Heikki Kokko, Pellinen, Isola en Korhonen de plek hadden achtergelaten voor een aantal gehuurde krachten, terwijl zij zelf naar het Lemmenjoki gebied waren gegaan. Daar werd nu net zo veel goud gevonden als twintig jaar geleden bij de Ivalo rivier. En er werd gezegd dat dit nog maar steeds doorging.

De geoloog Klaus zei de volgende dag tegen Petronella dat hij van plan was om op de fiets naar de Sota rivier te gaan, zo een vijftien kilometer verderop. Zij wilde met hem

meegaan. De goudvelden begonnen voor haar steeds interessanter te worden. Op de heenreis had zij zich voorgesteld als een journaliste van de Florida State Journal en had hem verteld dat zij stukken wilde schrijven over Lapland. Zij dacht dat de krant geïnteresseerd zou zijn in de pogingen van het kleine, afgelegen Finland, dat gebukt ging onder de betaling van oorlogsschulden aan de hebzuchtige Sovjet Unie, om te proberen rijkdom te vergaren uit de bodem. Er was aan haar verteld dat Amerika Marshall hulp aan Finland had geboden, de naam van een bekend hulpprogramma, zoals aan veel andere Europese landen, maar Finland had deze hulp niet aangenomen. Er waren wel kleren naar Lapland gestuurd via het hulpprogramma van de internationale organisatie UNRA, dat hoofdzakelijk bestond uit kleding en schoeisel van het Amerikaanse leger. Deze hulp staat nog steeds in het geheugen gegrift van de mensen toen zij in deze niet erg modieuze vodden moesten lopen, die meestal ook niet goed pasten, en zij maken nog graag grappen over de UNRA kleding.

Sylvia Petronella had al veel brieven vanaf het huis van Hirvas-Niila naar Amerika gestuurd. Klaus had toevallig de adressen gezien en had zich hier een beetje over verbaasd. Op geen één van deze brieven stond het adres van de Florida State Journal.

Als een vrouw met het uiterlijk van Sylvia Petronella zich aan een man van nog maar even boven de dertig als reisgezelschap aanbiedt, een man die als kapitein was teruggekeerd uit de oorlog, dan weet je hoe zo iets gaat. De ochtendzon zag hoe Klaus zijn fiets voortduwde over de kronkelige zandweg naar de Sota rivier. Op de fiets had hij zijn rugzak, tent en slaapzak gezet. In plaats daarvan droeg Sylvia Petronella, die naast hem liep, alleen een rugzak met haar persoonlijke spullen. Klaus had gezegd dat hij zou zorgen voor de proviand tijdens de tocht. Zijn plan was om vanaf de Sota rivier alleen verder te gaan. Sylvia had beloofd zijn fiets van de Sota rivier terug te brengen naar Hirvasvuopio.

Juli was kortgeleden overgegaan in augustus, maar de hoeveelheid muggen was nog niet verminderd. Sylvia Petronella wist nu ook wat teerolie was en wat een brandend gevoel het gaf wanneer je dit prikkelende en vlekken makende spul, om de muggen te weren, een aantal keren per dag in je gezicht moest smeren. Ondertussen vervloekte Petronella deze ellendige muggen in alle mogelijke talen. De vilthoed van Klaus en de sjaal van Sylvia bedekten wel hun hoofd.

Klaus had de vorige zomer gehoord hoe een man, die Kala-Martti werd genoemd, met teerolie was omgegaan. Hij had vanuit Inari een zaak geregeld in Ivalo, en was daar naar helemaal naar toe gelopen. Maar de 40 kilometer lange zandweg was geen probleem geweest voor deze man, omdat hij gewend was veel te lopen. Voor de terugreis had hij wel transport kunnen vinden. Een gehaaste toerist in een mooie auto, of zijn vrouw, kreeg medelijden met de man, die zich in de warmte voort ploeterde met een dikke jas aan,.

Het was prettig voor de wandelaar om op de met pluche overtrokken zachte achterbank te kunnen zitten. Maar toen zij in Inari waren angekommen en Martti uitstapte en bedankte, bleek er wat schade te zijn. De fles met teerolie van de wandelaar was opengegaan en er was een vlek op het pluche van de bank gekomen. De vrouw begon te schreeuwen en er op los te vloeken. Martti probeerde de zaak te sussen: - Het is niets, ik herinner me dat ik thuis nog een andere fles heb...

In het midden van de dag, toen de zon het warmst was, verminderde het aantal muggen, maar in plaats daarvan begonnen de steekvliegen, die eigenwijze lastposten, heel vervelend te worden. Wanneer het pad soms omhoog ging over een heuvel, waar een koele wind was, konden ze even rustig gaan zitten. Om de zaak van een positieve kant te bekijken legde Sylvia Petronella aan haar metgezel uit dat, in tegenstelling tot hun verwanten in de tropen, de muggen hier tamelijk onschadelijk waren. Zij verspreiden geen malaria of slaapziekte.

Toen een apathisch, door muggen geplaagd rendier voorbij kwam, die hinkte en met zijn kop heen en weer schudde, vertelde Klaus dat de muggen een rendier konden doden. Peni, de hond van de goudzoeker Kallio, die vanaf het Hirvasvuopio huis met ze was meegelopen,

blafte tegen het rendier om te laten zien wat zijn taak als hond was, maar het rendier ging er niet sneller door lopen. Tijdens het begin van hun tocht hadden zij geprobeerd de hond terug te laten keren, en Klaus had dennenappels naar hem gegooid. Petronella had medelijden met hem gekregen en had Klaus verboden dit te doen, waarna de hond weer terug kwam. Hierna trippelde hij voor ze uit, waarbij hij soms achterom keek. Misschien voelde het dier instinctmatig aan dat Sylvia Petronella een dierenvriend was. Of misschien was hij wel gecharmeerd door de goed gevulde rugzak van Klaus.

FOREL UIT DE SOTA RIVIER EN TOPOGRAFIE

De zelfde avond kwamen zij aan in Papinhamina aan de Sota rivier. Dit rustige stukje water, dat bovenstrooms ligt van de tegenwoordige brug, heeft zijn naam te danken aan een plek op de oever waar een of andere zielenherder een aanlegplaats had in de tijd dat de goudkoorts in het gebied op zijn hoogtepunt was. Klaus zette zijn fiets tegen de zijkant van een aan de oever gebouwde schuur, waar schaduw was.

Ongeveer een kilometer benedenstrooms van de weg, een paar honderd meter van de oever, stond de kleine houten hut van Niila Hirvasvuopio. Je kon daar de rivier doorwaden en trekkers mochten in de hut overnachten. De hut was niet groot, maar bood in ieder geval bescherming tegen de muggen. Klaus ging de avondmaaltijd klaar maken, en Sylvia Petronella ging zich wassen in de rivier. Omdat er geen pottenkijkers waren kleepte zij zich uit en ging naakt zwemmen in het koele water van de rivier. Zij gilte toen zij het koude water indook en toen haar metgezel dit hoorde, rende hij naar de oever. Zat er misschien een beer achter haar aan? Maar hij draaide zich toch maar om toen hij zag dat Petronella al bezig was uit het water te stappen, en haar lange, blonde haar probeerde droog te schudden.

Laten we zeggen dat een vrouw op zijn mooist is wanneer zij zeventien jaar oud is. Maar in de gedachten van de geoloog was er nauwelijks iets mis met deze zesentwintigjarige, bij wie je kon zien dat haar rondingen, dalen en bergen door de schepper op de juiste plaats op de topografische kaart van haar lichaam waren aangebracht. Klaus kon niet langer kijken omdat de jus in de koekenpan ging aanbranden. Hij besloot om maar buiten in de tent te gaan slapen. Het was daar koeler. Bovendien had hij nog een liefje in het zuiden van Finland.

Er zat veel vis in de Sota rivier en de zelfde avond ging Klaus nog vissen. Sylvia Petronella ging brieven schrijven of aantekeningen maken. Het duurde niet lang tot haar metgezel van de rivier terugkwam met een forel van een paar kilo. Sylvia Petronella keek vol bewondering toe en zag vervolgens hoe hij de forel schoonmaakte, fileerde, zoutte, en in de pan deed. Petronella wist wel hoe dit licht gezouten rode visfilet smaakt en hoe lekker het is. Peni at de naar hem toegegooidde vette kop en deed zich ook te goed aan de graten.

Sylvia Petronella vroeg zich af waarom Klaus in de tent ging slapen, omdat er binnen in de hut genoeg ruimte was voor twee personen. De keeshond glipte wel naar binnen en verstopte zich onder een bed. Hij wist hoe koud het 's nachts buiten was en hoe je daar door de muggen werd geplaagd.

Na de ochtendkoffie zouden ze afscheid van elkaar nemen. Klaus verzamelde voldoende proviand voor haar terugreis naar Hirvasvuopio. Op de kaart liet hij haar zijn reisplan zien: eerst zou hij naar de Pahaoja goudvelden gaan, om te kijken wat de groep van Heikki Kokko daar allemaal heeft gedaan. Daarna wilde hij naar Kultala gaan aan de Ivalo rivier, waar hij nog niet eerder was geweest, om dan langzamerhand verder te lopen langs de rivier naar Ivalo. Wanneer zijn rugzak lichter werd door het opeten van de proviand zou hij deze vullen met steenmonsters.

Sylvia Petronella zorgde voor een verrassing. Zij wilde met hem meegaan. Zij zou naar Amerika willen rapporteren over de goudvelden van de Sota- en de Ivalo rivier en over de goudzoekers. Zij had wel niets te eten bij zich, maar .....

Met zijn drieën, man, vrouw en hond, liepen niet lang hierna stroomafwaarts langs de Sota rivier. Aan de oever zag je veel sporen van het zoeken naar goud. Klaus schraapte en sloeg stukjes steen los van de rotsen en stopte deze in zijn toch al zware rugzak. Tussen de bedrijven door leerde hij Sylvia Petronella Fins: -“Äläkä räökkä sitä närheä! En räökkääkkään!” (“Plaag de Vlaamse gaai niet! Niet plagen!”). Het was moeilijk voor de tong van de journaliste om de Finse woorden uit te spreken, ondanks dat zij veel waardering had voor de klankvolle en mooie oproep “Tule kahville kultaseni, se on jo valmista” (“Kom koffie drinken, liefje, het is al klaar”). Klaus had al gemerkt dat zijn metgezel vrij veel Fins verstond. Samen spraken zij meestal Duits, omdat Klaus niet zo goed Engels sprak.

Het Pahaoja ‘goudzoekers’ gebouw, dat de Prospector maatschappij in 1925 had gebouwd, bevond zich bij de monding van het Pahaoha riviertje, aan de andere oever van de Sota rivier. Behalve de twee kamers in het hoofdgebouw was er indertijd een sauna, een voorraadschuur, een hut waarin kon worden overnacht, die het winterpaleis werd genoemd en die achter de voorraadschuur stond, en nog een ander optrekje, dat door de goudzoekers werd gebruikt. Het hoofdgebouw was niet meer in een goede staat. De bakoven, die gemetseld was in een soort hal tussen de kamers in op een stabiele bodem, was redelijk goed gebleven. Veikko Määttä, die door Heikki Kokko en zijn groep was ingehuurd om op het door hun gepachte stuk grond te werken, vertelde dat er indertijd brood in werd gebakken.

Ook de goudzoekers die in de buurt hadden gegraven, waren soms bakkers geworden en met hun deeg naar Pahaoja gegaan om te bakken. Er was in de oven zelfs cake gebakken. Soms waren zij bezweken aan de verleiding om van de gist en suiker iets te maken dat een heel edel doel had, of beter gezegd, het maken van sterke drank.

Klaus en Sylvia Petronella gingen met Veikko als gids een kijkje nemen bij de groep van Heikki Kokko, die bezig was op het gepachte stuk land dat vlakbij het Pahaoja kamp lag. Määttä liet zien wat voor werk er eerder was gedaan en hoe zij afgelopen zomer de schatten van de rivierbodem hadden kunnen bereiken. De mannen hadden door middel van springstof en graafwerk een nieuwe bedding van de Sota rivier dwars door een schiereiland gecreëerd. Daar was 1000 kilo trotyl voor nodig geweest. De springstof hadden de goudzoekers verkregen uit Duitse mijnen en vliegtuigbommen. Hirvas-Niila had het materiaal in het voorjaar over de sneeuw aangevoerd door middel van een slee, die getrokken werd door een rendier.

Heikki Kokko had veel ervaring om nieuwe methodes te ontwikkelen, hij was in de oorlog een sergeant geweest die zich bezig hield met zogenaamd ‘pionierswerk’ Dit was helemaal niet zo slecht geweest voor de militaire loopbaan van een man die in de dertiger jaren stiekem de grens van de Sovjet Unie was overgestoken. Deze grensovertreders, Heikki en zijn metgezel die ongeveer van de zelfde leeftijd was, hadden het plan gehad maar het zonnige Turkestan te gaan, maar zij werden tegen hun wil in een werkkamp geplaatst in de autonome Sovjet republiek Karelië. Na hun veroordeling werden zij teruggestuurd naar hun vaderland. Heikki Kokko gedroeg zich graag als een soort rebel - en was voor alles een ‘lady killer’.

De goudzoekers vertelden dat zij als salaris één gram goud per dag verdienden, plus maaltijden. De rest van het goud zouden zij in de herfst aan de groep geven van Heikki Kokko, Jukka Pellinen, Jaska Isola en Korhonen. Deze mannen hadden de vorige herfst, voor het invallen van de winter, in de afgedamde rivierbedding vele kilo’s goud gevonden. Waar de door hen gehuurde mannen nu aan het graven waren, was veel minder goud. Määttä liet ze de hoeveelheid goud zien, die de afgelopen zomer was verzameld en dat leek niet weinig. Sylvia Petronella mocht een fles in haar hand houden die voor de helft gevuld was met goudkorrels en zij verbaasde zich over het gewicht. Zij begreep niet dat de mannen, die alleen

maar een salaris kregen, zonder dat zij gecontroleerd werden in de herfst het grootste deel van het gevonden goud aan de eigenaren van de gehuurde grond gaven. Waarom hielden zij bijvoorbeeld niet de helft van de hoeveelheid en zeiden ze dat ze niet meer gevonden hadden? Klaus vertaalde deze vraag aan de mannen, die dit heel grappig vonden. De geoloog legde aan Petronella uit dat diefstal onder de goudzoekers een groot taboe was. Zo een misdaad was erger dan moord. Goud, drank en vrouwen waren bezittingen, waar je niet zonder toestemming van de eigenaar aan mocht komen. Dit was hier een onvoorwaardelijke regel.

Vorig jaar hadden de goudzoekers in het Pahaoja kamp het gerucht gehoord dat de Ranttila broers goud hadden gevonden bij de Lemmenjoki rivier. Zij hadden Kullervo Korhonen gevraagd ter plaatse te kijken wat de situatie precies was. Er waren in het gebied niet veel stukken meer over die gepacht konden worden om goud te zoeken en de goudzoekers bij de Sota rivier waren bang dat er geen de grond bij de zijstroompjes van de Lemmenjoki rivier meer beschikbaar zou zijn. Halverwege de Morgam beek, bij de monding van de Kataoja beek, werden toch nog wat vrije stukken gevonden. Korhonen heeft daar voor ieder van de vier goudzoekers van zijn groep een stukje grond afgepaald. Hij heeft daar ook bij wijze van proef op een plek gegraven en vond er op een paar meter diepte inderdaad goud. En een goudbrokje wat hij aan de anderen had laten zien was niet zo klein geweest. De groep was daar nu al de hele zomer bezig en zij hadden zich niet meer laten zien in het zuiden bij de Sota rivier.

HET OVERZWEMMEN VAN DE IVALO RIVIER

Je kon makkelijk over de afgedamde bedding van de Sota rivier naar de plaats gaan waar de goudzoekers aan het graven waren. Over de nieuwe bedding van de rivier was een smalle brug gemaakt van boomstammen. Daar ging het pad naar Kultala, aan de Ivalo rivier, omhoog langs een loodrechte rotswand, naar een vlakke plek die begroeid was met dennen. Boven op de Pata berg zetten de trekkers hun rugzakken op de grond en maakten koffie. Het uitzicht was fantastisch, vooral in de richting van de Ivalo rivier. En daar ergens, aan de horizon onder de blauwe hemel, waren de gouden bergen van het Lemmenjoki gebied vaag zichtbaar.

Klaus maakte heel handig een kampvuur aan en werd hiervoor bewonderd door zijn metgezellin. Sylvia Petronella deed water in de pan, wat zij uit een klein beekje had gehaald op de Pata berg en Klaus zette de kookplaat op het vuur.

Kort hierna begon Sylvia Petronella te lachen en probeerde de Finse vraag van Klaus na te spreken: -Tule kahville kultaseni, se on valmista! (Liefje kom koffie drinken, het staat klaar!).

Bij de Ivalo rivier kwamen zij in een moeilijk parket. Klaus had een route uitgezocht waarbij zij bij de rivier op een plek aankwamen halverwege de monding van de Sota rivier en Kultala. Maar zij vonden geen doorwaadbare plaats en de rivier stroomde er heel snel. Zij liepen stroomopwaarts langs de oever en vonden een plaats waar de rivier breder was met een zandbank in het midden en de stroming was daar minder krachtig. Klaus besloot dat zij hier de rivier over zouden zwemmen en hij legde dit uit aan Sylvia Petronella.

- Hoe doen we dit?

- We zwemmen van hier naar de andere kant, antwoordde Klaus. Hij hakte met zijn bijl een dode boom om en maakte daarvan een vlot. Op het vlot zette hij de rugzakken. Hij legde aan Sylvia Petronella uit dat zij op deze manier als verkenners tijdens de oorlog veel rivieren over waren gestoken. Hij zei dat zij hun kleren uit moesten doen en dan zwemmend het vlot naar de overkant moesten duwen. Sylvia Petronella knikte en begon zich blozend uit te kleden. Klaas ging met zijn rug naar haar toe staan en trok zijn eigen kleren uit. Hij rolde ze op en stopte zijn laarzen er in. Sylvia Petronella hield haar onderhemd aan, maar met de andere kleren deed zij het zelfde als Klaus. Deze maakte de kleren voorzichtig vast op het vlot

en duwde het daarna naar het diepe. De hond Peni rende zenuwachtig jankend langs de oever en durfde het water niet in te gaan.

Er was een zandbodem en de stroming was sterk. Maar het was voor een goede zwemmer niet echt een probleem. Toen zij wadend de andere oever opklommen bedacht Klaus dat het eigenlijk weinig zin had gehad dat Sylvia preuts haar hemd had aangehouden. Het natte kledingsstuk liet weinig meer te raden over. In ieder geval kleedden zij zich weer snel aan omdat het water zeker niet warm was geweest. Dankbaar nam Sylvia Petronella het hemd van Klaus aan, ondanks dat dit mannenhemd voor haar bijna net zo lang was als een rok. Sylvia stelde de jankende hond aan de andere oever gerust in een vreemde taal. Tot Klaus zijn verbazing sprong de hond in de rivier en zwom zonder problemen naar Sylvia.

Klaus was een enthousiaste visser en de rivier zag er aanlokkelijk uit. Zij hadden deze dag al een afstand afgelegd die langer was dan nodig. De steile afdaling van de berg naar de rivier was vermoeiend geweest en dat gold ook voor het overzwemmen van de rivier. Na nog een kort stuk verder te zijn getrokken, zochten zij een plaats om te overnachten. In een bocht van de rivier was een vlakke plek gevormd met wit zand, wat gebruikt werd als aanlegplaats van boten. Daar zette Klaus zijn tent op en maakte hij een vuur aan met hout dat in de rivier dreef. Het hout brandde nog maar net toen Klaus al drie vissen had opgehaald uit de rivier. Hij maakte met een mes stokjes van berkentakken en liet zien hoe je daar mee een vis in het vuur kon bakken. Zij vonden het gedrag van de hond heel grappig: hij zat bij het vuur en staarde zonder te bewegen naar de vis die bezig was gaar te worden. Alleen zijn natte snuit bewoog een klein beetje toen hij met zijn neus de heerlijke lucht van de vis opsnoof.

Na de maaltijd maakten zij koffie en vertelden elkaar verhalen, terwijl de zon langzaam naar beneden zakte. Op de droge oever waren maar weinig muggen. De nacht werd koud, boven de rivier vormde zich mist. Klaus legde aan Sylvia Petronella uit dat zij in de tent kon gaan slapen in zijn slaapzak. Hij zou bij het vuur gaan slapen, waar hij aan gewend was geraakt tijdens de oorlog en tijdens zijn trektochten. De vermoeide vrouw kroop al snel in de tent. Klaus deed nog wat hout op het vuur, hakte bij de oever wat dennentakken af en maakte daar een soort bundel van waarop hij ging liggen slapen.

In de nacht werd Sylvia Petronella wakker door een bliksemstraal en het daaropvolgende lawaai van donder. Een aantal keren weerklonk er een echo via de steile rotswanden van de kloof van de Ivalo rivier. Kort hierna druppelde het op het dak van de tent. Buiten regende het. Zij kroop uit de slaapzak, maakte de voorkant van de tent open en zag Klaus bij het bijna uitgedoofde vuur liggen met een trui over zijn gezicht getrokken. Sylvia Petronella ging naar buiten en schudde hem aan zijn schouder.

- Kom in de tent, je wordt nat.

Klaus stond rillend op van zijn slaapplaats en voegde zich bij Petronella in de tent om warm te worden.

Toen Klaus 's morgens wakker werd was het dak van de tent al door de zon opgewarmd. Buiten hoorde hij iemand neuriën en de slaapplaats naast hem was leeg. Hij stond ook op en zag dat Sylvia Petronella de restanten van het vuur probeerde aan te steken. Klaus hakte met zijn bijl wat brandhout bij elkaar, bracht dit naar de plaats van het vuur en stak de houtspaanders aan. Sylvia Petronella had de koffiepot al gevuld, zij had gedacht Klaus te verrassen met ochtendkoffie in de tent. Maar dit was dus niet gelukt.

De hongerige vissen probeerden bij het wateroppervlak insecten te vangen en Klaus viste er snel een paar op voor het ontbijt. De zon was warm, er was niets meer te merken van het slechte weer tijdens de nacht, in de rivier was vis, naast hem een vrouw ..... wat meer kon een jonge man wensen. Niets meer, dacht hij gelaten.

KULTALA AAN DE IVALO RIVIER EN DE VERHALEN OVER DE SCHATTEN VAN DE APPIS RIVIER

Kultala aan de Ivalo rivier, dat in het laatste decennium van de negentiende eeuw was gebouwd, had zijn beste tijd gehad en was in een vervallen staat. Het hoofdgebouw, het 'Kruunun Stationi', stond nog wel overeind, maar het daglicht scheen door het dak heen. Het huisje dat vroeger als ontmoetingsplaats werd gebruikt was weggerot of naar een andere plaats getransporteerd. Alleen de stenen fundering was er nog. Van de in de helling gegraven kelderruimte waren alleen de muren over en een aantal balken. Een ander huisje, waar een zwerver had gewoond, en dat wel het rovershol werd genoemd, was met de grond gelijk gemaakt. Klaus had gehoord dat een paar goudzoekers de balken van de staat hadden gekocht. Zij zouden ze in de winter naar Kolmoskoski brengen. De mannen hadden het ambitieuze plan om met de balken een dam te maken, waarmee een deel van de bedding van de Ivalo rivier kon worden afgesloten, om vervolgens de drooggevallen bedding tot aan de rotsbodembodem af te graven.

De rooksauna aan de oever van de rivier was nog het best bewaard gebleven en werd in de zomer door de goudzoekers, vissers en trekkers als sauna gebruikt en in de winter als plaats om te overnachten. De saunakachel, die onder het roet zat, werd door Klaus aangemaakt en zij brachten de nacht door in de warme sauna.

Klaus nam 's nachts het besluit om vandaar naar de goudvelden van Lemmenjoki te gaan. Toen hij dit plan de volgende morgen aan Sylvia Petronella vertelde, had zij daar niets tegen. Zij wilde zeker meegaan. Klaus had gemerkt dat zij een taaie wandelaarster was, maar zij hoefde natuurlijk niet veel te dragen. Zij hadden voor hen samen nog zeker voor een week proviand. Het gedroogde rendiervlees dat hij bij Niila had gekocht, was nog bijna niet aangeraakt. Wanneer zij via het lappendorp Kuttura zouden gaan, konden ze daar nog een warme maaltijd krijgen of meerdere warme maaltijden.

Hij had op de oppervlakkige, op een kleine schaal getekende kaart gekeken en gezien dat er vanaf Kuttura een pad liep naar de weg van Kittilä naar Inari, ergens in de buurt van de Repo rivier. Hij schatte dat dit pad vergelijkbaar was met het pad langs de Sota rivier. Het was in elk geval makkelijker te lopen dan dwars door de wildernis.

Zij hadden gemerkt dat in dit gebied ten noorden van de Ivalo rivier het makkelijker te lopen was. In de vorige zomer was Klaus wel naar Kuttura gegaan, maar hij dit per boot gedaan vanaf Huuhkaja. Deze tocht per boot was niet zo eenvoudig geweest omdat er veel stroomsversnellingen zijn tussen Ivalo en Kuttura. De boot moest meestal worden geduwd.

Bij de monding van de Appis rivier waren nog de hoekstenen en verrotte balken van een huis te zien. Er werd verteld dat daar het boshutje had gestaan van een zekere Annan-Kaapi of Gabriel Aikio. Het was gebouwd toen de goudkoorts bij de Ivalo rivier op zijn hoogtepunt was. Anna-Kaapi hield er koeien op na en verkocht melk en boter aan de goudzoekers, en ook rendiervlees. En zij betaalden alles met goud. Maar een Lap heeft niet zo erg veel nodig. Daarom stopte hij de goudkorrels in een koperen ketel, die hij onder de vloer verstopte. Toen de ketel vol was begroef hij hem. Maar Kaapi stierf toen de trektochten naar de goudvelden verminderden. Voor die tijd had hij aan zijn zoon verteld waar hij het goud had verstopt. Het was niet makkelijk geweest om dit te vinden. De jongen had naast de steen gegraven die zijn vader had aangewezen en al snel voelde hij met zijn vingers de ketel. Toen hij de ketel uit de grond probeerde te halen bleek deze ongewoon zwaar te zijn. De jongen dacht aan de verhalen over geesten die oude schatten beschermen. Deze gedachte maakt hem zo bang dat hij snel is weggerend. Tot op de dag van vandaag is de schat niet gevonden, zoals wordt verteld door Antti Kuttura.

Zij brachten de nacht door bij de monding van de Appis rivier, wat ook een uitstekende plek was om te vissen. Klaus probeerde zo goed mogelijk het verhaal over de schat te

vertellen en merkte al snel dat Sylvia Petronella hem goed begrepen had. Zij was namelijk een paar honderd meter verderop, naast stenen aan de oever van de Appis rivier gaan graven met een schep zonder steel. Het was al schemerig toen Klaus merkte dat Sylvia Petronella naast hem in de nauwe tent kroop. Klaus maakt zijn slaapzak open en legde deze als deken over hen beiden heen.

VIA KUTTURA NAAR KARVASELKÄ

Een aantal kilometers voorbij de monding van de Appis rivier gingen ze, ingegeven door het ‘woudlopers’ instinct van Klaus, wat verder van de rivier lopen. Het was daar vlakker en makkelijker te lopen. Er groeiden hier lange, in een smalle punt uitlopende sparren. Klaus noemde ze ‘kandelaar’ sparren, maar de bosbouwers spreken over Siberische sparren. Zij groeien niet in meer zuidelijke regio’s.

Al van ver, zo een kilometer voordat zij er aankwamen, hoorden zij al het blaffen van honden in Kuttura. De honden hadden de bezoekers al geroken. Klaus vroeg zich af hoe deze bewakers van het Lappendorp zouden reageren op hun roodharige soortgenoot, Peni. Hij merkte dat hij zich voor niets zorgen had gemaakt, toen zij het dorp binnenliepen. De honden die eerst stijf en blaffend tegen over elkaar stonden, begonnen vreedzaam aan elkaar te snuffelen.

De eerste bewoners van het Kuttura dorp waren Lappen uit de noordwestelijke arm van Finland. Ongeveer honderd jaar eerder had Noorwegen de onderdanen van het Russische keizerrijk verboden om hun rendieren te laten grazen aan de Noorse kant van de grens. Vanuit het westen waren de Lappen met hele grote rendierkuddes naar het Inari gebied getrokken. In die tijd was het houden van rendieren in het Inari gebied nog een vrij bescheiden activiteit, er werden alleen rendieren gehouden om sledes te trekken en om herten te lokken die nog in het wild leefden. Deze Lapse bergherten verminderden snel in aantal toen hun leefgebied werd overgenomen door gefokte rendieren, en de wilde herten die waren overbleven, kregen ook een oormerk, zoals het geval was met de rendieren. De bewoners van het Inari gebied pasten zich makkelijk aan en er waren maar een paar kleine schermutselingen. Het hielp dat volgens de wetten van de natuur veel bewoners uit het noordwestelijke gebied trouwden met de Inari Lappen. En ook het omgekeerde vond plaats.

De recente ‘goldrush’ in het Ivalo gebied had ook wat financiële voordelen opgeleverd voor het Kuttura dorp en de rendierhouders hadden geleerd ook als boeren te leven en koeien te houden. De vissen uit de Ivalo rivier droegen bij aan de inkomsten en voedselvoorziening van het dorp. Er waren nu in het dorp bij elkaar zes huizen en Antti Kuttura en zijn vrouw Maaret waren heel goede kennissen geworden van Klaus. Daarom werden hij en Petronella als populaire gasten behandeld. De sauna werd verwarmd en de gasten gingen er samen in. Dit werd door de gastheer en gastvrouw helemaal niet raar gevonden, zij vonden het eigenlijk heel gewoon.

Antti ging ook met de geoloog uit vissen. Met een smalle boot voeren de mannen zo een vijf kilometer stroomopwaarts naar de monding van de Kivi rivier en vandaar verder tot aan Hirvisuvanto. Zowel vanuit de boot als vanaf de oever vingen zij vissen met een werphengel, terwijl de hond Peni langs de oever heen en weer rende zonder te proberen in de boot te komen.

Sylvia Petronella sprak ondertussen met mensen in het dorp. Bijna al de volwassen inwoners waren aan het hooien in de verafgelegen, uitgestrekte moerassige weides, en zij kwamen daar vandaan alleen terug naar het dorp op dagen dat er niet gewerkt werd. In het dorp waren alleen ouderen achtergebleven en kleine kinderen. De schoolgaande kinderen waren ook ijverig met de volwassenen aan het hooien. Op het erf van Maaret Kuttura was een

als wees gevonden rendierkalf, die met de fles werd grootgebracht en die helemaal niet bang was voor mensen, en ook niet voor honden. Tegenover Peni was hij zelfs zo aardig dat hij de fles aan hem over liet. Sylvia Petronella vond dat dit diertje te vriendelijk was. Maar toen zij probeerde het met de fles te voeden, hapte hij zo stevig in haar handen dat zij er blauwe plekken van kreeg.

Na het vertrek uit Kuttura moesten zij een paar kilometer verderop de brede Taimen rivier oversteken. Er lag een plank overheen en de oversteek was niet moeilijk. Langzamerhand bereikten zij de platte Litmuri berg, in het Laps de Lihtomuor berg. Antti had verteld dat het woord 'lihto' verbond betekent. Dit soort namen was aan plaatsen gegeven, waar de vroegere jagers op herten samen waren gekomen, voordat zij met de jacht begonnen.

Op de top van de Litmuri berg stond een klein huisje, dat gebruikt werd als woonplaats van een brandwacht. Nu was daar een man in functie die Hänninen heette. Zijn taak hield in om met een kijker rond te spieden of er ergens in de bossen een rookpluim omhoog steeg die op een bosbrand kon wijzen. Het huisje was met de bewoonde wereld verbonden door middel van twee telefoonlijnen, waarmee de brandwacht hulpkrachten kon oproepen om te komen blussen in geval van een bosbrand. In de verte, op de vaag zichtbare Uurrekarkia berg in het Kittilä gebied, was de meest dichtstbijzijnde volgende standplaats van een brandwacht.

Hänninen was net als Klaus een hartstochtelijk visser. Zij lieten Sylvia Petronella achter om het werk van brandwacht over te nemen en gingen in de Karva rivier op forellen vissen. Hänninen had in het huisje een geweer en hij vroeg Sylvia in de lucht te schieten in het geval er ergens rook zou opstijgen. De brandwacht liet zien hoe je met het geweer om moest gaan en zij vertelde dat zij zo iets nog wel wist van vroeger.

De hond Peni ging graag met de mannen mee, hoewel hij erg vermoeid was. De hond had op de heenreis achter een aantal moerassneeuwhoenderen aangerend, die zich voordeden alsof zij vleugellam waren, en hij had niet begrepen dat hij voor de gek werd gehouden. De jongen van de sneeuwhoenderen hadden zich ondertussen verscholen in het lage struikgewas.

De Karva rivier is een snelstromende kleine rivier die in de Ivalo rivier uitmondt, benedenstrooms van de monding van de Repo rivier. Bovenstrooms van de monding van de Karva rivier zijn nog nooit sporen van goud gevonden, wist Hänninen te vertellen. De forellen haptten flink toe wanneer zij larven van schorskevers als aas werden voorgehouden. Toen zij een flinke hoeveelheid vis hadden gevangen, gingen zij terug naar het huisje, en in de loop van de avond bakten en aten zij de vissen.

Van de Litmuri berg kon je de 'Hazentop' bergen zien, Njoammeloavi in het Laps. Hänninen dacht dat je vandaar al de hoge Morgam Viibus berg kon zien, die niet meer zo ver was van de goudvelden. Klaus zag dat het gebied tot aan het begin van de bergen moeilijk door te trekken was, van boven zag je dat het bestond uit natte sparrenbossen en uitgestrekte moerassen. Hij had laarzen die nog heel waren, maar de skischoenen van Sylvia waren min of meer verteerd. In deze tijd van het jaar kon je met natte schoenen lopen, maar dan kreeg je wel makkelijk blaren aan je voeten. Hij besloot voor zijn metgezellin een deel van de botervoorraad voor de skischoenen op te offeren, door ze hiermee in te smeren zouden ze misschien het vocht nog een tijdje tegenhouden.

Zij liepen langs het pad dat de telefoonlijn volgde naar de weg van Kittilä naar Inari., wat een afstand was van zes kilometer. Dit was geen hoofdweg maar een smal pad voor paarden en karren, en werd ook gebruikt als fietspad. Het pad ging langs de leegstaande Karvaselkä hut, waar ze, beschermd tegen de muggen, een tijdje hebben uitgerust.

De hut was niet in een heel goede staat, de trekkers hadden de britsen verbrand en spaanders afgesneden van de balken om een vuur aan te maken. Klaus kende de reputatie van de hut. Er werd verteld dat het er spookte. Hij probeerde dit ook aan Sylvia uit te leggen, maar zij leek het niet te begrijpen.

NAAR DE GOUDVELDEN VAN LEMMENJOKI

Zij liepen in de richting van de bergen en zij vonden in de moerassen veel gele bramen. De gele bramen waren groot en zoet. Zij aten ze en verzamelden ook nog een pan vol. Deze bramen aten zij 's avonds op als beleg van pannenkoeken. Zij verbleven de eerste nacht na hun vertrek vanaf de Litmuri berg op een droog schiereiland. Klaus kon op een meesterlijke manier de pannenkoeken in de lucht gooien en omdraaien en probeerde dit ook aan Sylvia Petronella de leren. Maar hij hield hier mee op toen de eerste pannenkoek aan een sparrentak bleven hangen, tot grote vreugde van de taigagaaien.

Voor het bakken was er vet nodig, Hij probeerde de pannenkoeken te bakken door het vet te smelten van het droge rendier vlees dat hij van Hirvas-Niila had gekocht, maar het toetje kreeg zo wel een heel exotische smaak. Toch at Sylvia Petronella, moedig als zij was, de pannenkoeken op.'s Lands wijs, 's lands eer, dacht ze. Of anders moest zij op een of andere manier het land uit zien te komen.....

Overdag hadden zij tijdens hun tocht een groot uitwerpsel van een beer gezien, waarin bladeren zaten van gele bramen en rendierharen. Het was helemaal vers geweest. Er hing nog een berenlucht aan en de hond Peni had wel een kilometer dicht tegen ze aangelopen met zijn staart naar beneden. Het was niet warm geweest en Petronella wilde graag de nacht met haar metgezel in de tent doorbrengen.

Langzamerhand zagen de trekkers het einde van de 'Hazenkoppen' en klommen er aan de oostzijde overheen. Vergeleken met de moerassen en de dichte bossen was het hier veel makkelijker te lopen. Beneden, aan de linkerkant glinsterde het begin van de bedding van de Salli rivier. Daar gingen zij naar toe, zetten de tent op en hierna ging Klaus forellen vissen. In dit maagdelijke begin van de rivier ontbrak het niet aan vis, en er waren er weer genoeg om te bakken.

's Avonds begon Petronella aan Klaus te vertellen dat zij helemaal geen Amerikaanse was, maar dat haar man dat was geweest. Zij waren zo een jaar geleden gescheiden. Zij was een Nederlandse en haar echte naam was Sylvia Petronella Antoinette van der Moer.

Verder vertelde zij verhalen over de oorlog. Nederland, zoals andere delen van Europa, was bezet geweest door Duitsland en zij had als jong meisje aan het verzet deelgenomen. Zij was gepakt en had in een concentratiekamp gezeten.

Zij was verbaasd te horen dat Klaus tegen de Duitsers had gevochten. Hij had deelgenomen aan de gevechten om ze uit Lapland te verjagen.

Klaus had gehoord dat de Russische eis, om volgens een strak tijdschema de Duitse troepen onder dwang te laten terugtrekken, een idee geweest was van Josef Stalin. De dictator had op die manier de Finnen willen vernederen. Maar dit probeerde hij maar niet aan Petronella uit te leggen.

Vorbij het begin van de rivier was het makkelijk om je te oriënteren van onder de hoog in de lucht uitstekende Morgam-Vibus berg. Zij besloten om hun krachten aan te spreken en de top te beklimmen, waar vanaf de top op een hoogte van 600 meter een schitterend uitzicht is.

En de Morgam-Vibus stelde ze niet teleur toen zij na een zware klim van een paar uur op de top waren aangekomen. De laatste steile klim had veel kracht had gekost, omdat het een rotsachtig terrein was. Op de top hadden eerdere bergbeklimmers stenen op elkaar gestapeld, waardoor een kleine piramide was ontstaan. Sylvia en Petronella maakten deze stapel nog hoger door er zelf ook stenen op te leggen.

In bijna noordelijke richting kon je in de beneden gelegen kloof water zien. Klaus raadde dat daar de al tot een legende geromantiseerde Lemmenjoki rivier stroomde, het hoofddoel van hun tocht. De rivier liep van daar in de vorm van een krachtige stroom, via een merengebied, voorbij het Kappi-Jouni dorp, naar de Lapse nederzetting Njurkulahti. Vandaar

kronkelde de rivier zich naar het Paadar meer. Verder liep de vaarroute dan over het Muddus meer naar het, aan de hoofdweg van Karigasniemi naar Inari, gelegen Siggavuono.

DE GOUDBERGEN

Al in het begin van de twintigste eeuw deed het gerucht de ronde dat er goud was bij de Lemmenjoki rivier. Maar de goudzoekers, die door het gerucht naar het gebied werden gelokt, vonden niets.

Toch gaven Hannu Posti en Ville Kangas het niet op. Zij gingen in de herfst van 1919 terug naar het gebied ten noorden van de Viibus berg. In een dichte mist trokken zij door het gebied, waarbij zij hun richting bepaalden door middel van de richting van de wind. Er wordt beweerd dat zij verdwaald zijn, maar een Lap verdwaalt nooit. Hij kan wel ronddwalen en dat was ook het geval met de twee mannen, die waren vertrokken uit het dorp Inari.

Ergens op een hooggelegen, vlakke plek, die was begroeid door wilgen en dwergberken, vonden de mannen goud. Aan de oppervlakte vonden zij direct al een goudkorrel van 4 gram. De mannen dachten dat, wanneer zij deze plek duidelijk zouden merken, anderen het ook konden vinden. Het was op deze berg, waar zij alleen kleine takken voor een vuur konden verzamelen, te koud om te overnachten en daarom daalden zij af naar een plek met grote dennenbomen, waar zij wel een vuur konden maken, en waar zij konden wachten tot het weer op zou klaren. Toen zij de volgende dag, in het volle zonlicht, de vindplaats probeerden terug te vinden, slaagden zij daar niet in. In het ongelukkige jaar 1920, toen de Spaanse griep toesloeg in Inari, stierven Hannu Posti en Ville Kangas ook aan deze ziekte. Later is verondersteld dat zij het goud hadden gevonden bij het begin van de Miessi rivier. Daar bleek later goud aan de oppervlakte te liggen, terwijl in de lager gelegen stukken pas goud werd gevonden nadat een 9 meter dikke laag grond was verwijderd.

In de dertiger jaren van de vorige eeuw was het gebied nog een keer zonder resultaat doorzocht door de Zweedse Boliden maatschappij.

In 1945, direct na de oorlog, gingen ook de Ranttila broers, Niilo, Uula en Veikko, op zoek naar goud in het gebied. Op 3 september hadden zij beet bij de Morgam beek. Bij de benedenstroom vonden zij een goudkorrel van 3 gram. Zij vonden nog meer bij de Miessi rivier en de Jäkälä-äytsi rivier, en de buit was daar nog groter; in totaal vonden deze mannen in 1948 een paar kilo goud. Een dergelijke hoeveelheid kon in de omgeving niet onbemerkt blijven, vooral omdat zij op ruime voet begonnen te leven: zij bakten iedere dag pannenkoeken en van Noors meel maakten zij sterke drank, waar zij niet alleen op feestdagen van genoten. De Ranttila's sliepen met een negenmillimeter pistool onder hun hoofdkussen en waren vast van plan dit te gebruiken wanneer iemand hun goudvoorraad wilde stelen.

In het jaar 1948 was er sprake van een echte goldrush in het Lemmenjoki gebied; er werden 21 nieuwe stukken grond gepacht om naar goud te zoeken. Ongeveer in de zelfde tijd kwamen Kullervo Korhonen, Heikki Kokko, Jaakko Isola en Jukka Pellinen bij de Paha beek aan. Toen Sylvia Petronella bij hen opdook, op 13 augustus 1949, waren er in het Lemmenjoki gebied al vijftig stukken grond gepacht door goudzoekers om naar goud te graven.

EEN ZOMERROK FLODDERT BIJ DE MORGAM BEEK

De kaart van Klaus was niet erg duidelijk en zij konden niet precies inschatten wanneer zij de Morgam beek zouden bereiken. Vandaar wilden zij naar de plek gaan waar Kokko, Korhonen, Pellinen en Isola stukken grond hadden gepacht om naar goud te zoeken. Hij besloot om dit te

vragen aan de eerste de beste goudzoeker die zij toevallig zouden tegenkomen. Wanneer het klopte wat hij hierover had gehoord, zou geen enkele goudzoeker in zijn eentje naar goud aan het graven zijn in dit hooggelegen gebied.

Zij daalden af naar de Lemmenjoki rivier en waadden er doorheen. De stroom was sterk en het water was ijskoud, maar zij hadden al behoorlijk wat ervaring opgedaan met het oversteken van allerlei soorten waterlopen. Benedenstreams, waar de rivier zich verbreedde in een meer, was aan de overkant een plaats te zien die er op leek de haven te zijn voor de boten van de goudzoekers. Daar stond ook een huisje, dat leek op een voorraadschuur. Hier begon het pad dat zich omhoog slingerde tussen dennenbomen, die er uitzagen als forse pilaren. In het pad waren de sporen van sleeën en van hoefijzers van paarden te zien. Over deze lange en zware ‘ademnood’ heuvel voerde het paard Freija van Nisse Waselius proviand aan naar de hut van Pellinen of wel de ‘goudhut’ van de Morgam beek, wanneer daarom was gevraagd door het goudzoekers kwartet. Hij deed dit ook voor de andere goudzoekers die in dit gebied actief waren. Klaus hoorde dat de mannen die bij de beek aan het werk waren, Laps met elkaar spraken. Hij had het goed ingeschat, deze goudzoekers waren leden van de Jomppanen familie, die naar goud aan het graven waren bij de benedenloop van de Lemmenjoki rivier. Zij keken met grote belangstelling naar de blonde Sylvia Petronella.

- Dergelijke schepsels moeten ook bestaan in 's Heren kruidentuin, constateerde een van hen, die zijn pijp stopte en het zweet van zijn voorhoofd veegde, toen de trekkers de richting uitgingen die ze was aangeraden, verder bergopwaarts.

Het dennenbos eindigde verderop en veranderde boven op de helling in een dicht berkenbos. Toen zij voor zich uit al vaag de van vers hout gemaakte gevel zagen van de blokhut, vroeg Sylvia Petronella aan Klaus even te stoppen. Tot zijn verbazing zag hij hoe zij zich achter een jeneverbesstruik omkleedde in ‘meer vrouwelijke’ kleding. Dit waren een dunne, flodderende zomerrok, een witte blouse en lage, sierlijke schoenen. Sylvia bleek in haar rugzak ook nog een ander sjaaltje meegenomen te hebben.

Het was niet te verwonderen dat de mannen, die net hadden gegeten, nadat zij waren teruggekeerd van de goudvelden, en nu uitgeput zaten te wachten tot de sauna warm was, van verbazing ongeveer van hun stoelen vielen toen zij de vrouw zagen aankomen. Zo werd dit weergegeven in het boek van Raimo O. Kojo, dat gebaseerd is op het dagboek van Heikki Kokko:

Aan het eind van het pad verscheen een verblindende schoonheid in een blouse, rok, met kousen en op haar rug een rugzak. Naast haar liep de ons bekende geoloog, die vertelde over hun tocht door de wildernis vanaf de oude goudvelden. Wij waren zo geschokt dat wij geen woord konden uitbrengen, zo overweldigend was de verschijning van deze schoonheid.

Klaus legde uit dat de schoonheid een Nederlandse was en dat zij Sylvia Petronella heette. Hij verzekerde dat deze vrouw alleen maar zijn metgezel was geweest tijdens de trektocht en niet zijn liefje. Hij vroeg of deze journaliste een paar dagen zou kunnen logeren in de hut van de goudzoekers. Hij zou voor zijn onderzoek zo ver weg gaan, dat hij in de tent moest slapen. De mannen vonden het voorstel van Klaus uitstekend en Sylvia Petronella trok bij ze in. Haar naam werd al snel in Sylvia veranderd en dat vond ze geen probleem.

De Morgam- of Pellinen hut was een soort centrum van de hele omgeving waar goudzoekers actief waren. Vergeleken met de andere houten- en van turf gemaakte hutten was deze hut vrij groot, vier bij vijf meter. Aan de oever van de Morgam beek was een sauna met een dak van turf en een afdak waaronder zij 's zomers het eten klaar maakten. Te veel ruimte was er nu ook weer niet in de hut, waar Sylvia Petronella de zesde bewoonster werd. De mannen hadden namelijk nog een huishoudelijke hulp, een knap 20 jaar oud meisje, dat de mooie naam had Tyyne Tähti (tähti = ster). Zij vond het niet leuk dat de oude Lappen, die de ‘y’ (uitgesproken als u in het Fins) niet goed konden uitspreken en het veranderden in ‘i’. Zij zou haar bed moeten gaan delen met Sylvia Petronella.

Jukka Pellinen had een oogje op Tyyne en tussen hen was een romance ontstaan. In de hut kon er natuurlijk niet gevrijd worden, maar daar waren buiten de schemerige avonden en het indrukwekkende Lapse bergland met zijn verre uitzichten heel geschikt voor. Jukka was geboren in Hankasalmi, maar was als kind al met zijn ouders verhuisd naar Oulu. De bedoeling was geweest dat hij een leidinggevende functie zou krijgen, hij had drie jaar op de middelbare school gezeten, maar hij zelf had anders gewild. De praatgrage, lange en slanke man, was bijna 40 jaar oud. Hij kon met Sylvia Petronella een paar woorden Duits spreken.

De oudste van het viertal was Jaakko Isola, hij was 46 jaar oud. Deze man, die in Kärsämäki was geboren, kwam uit een goed milieu en het was voor hem niet nodig geweest de weide wereld in te trekken. Hij verschilde van de typische goudzoekers daarin, dat hij 's winters heel rustig leefde en zijn goud niet verkwistte aan onnodige dingen. Deze korte en nogal robuust gebouwde man was niet erg spraakzaam.

- Jaska sprak weinig, maar het weinige ging wel over echte zaken, zei Heikki Kokko.

Heikki Kokko was zelf een druk pratende grappenmaker en de jongste van de vier goudzoekers, 33 jaar oud. Deze man, die geboren was in Muhos, en die al jong op eigen benen stond, leek een beetje door zijn lichaamshouding en zijn uiterlijk op Pekka Puupää ('Piet Houten Hoofd'), een grappenmaker die op het Finse toneel werd gespeeld door de acteur Esa Pakarinen. Maar een houten hoofd had deze man zeker niet, want onder zijn kale hoofd zat een bijzonder scherp verstand.

Hij had niet voor niets de bijnaam 'Goudoog' Kokko gekregen. Heikki voelde wonderbaarlijk goed aan op welke plaats in een rivier het beste naar goud gezocht kon worden. Bij de Moberi beek had hij voorgesteld om aan de oever, vlakbij de hoek van hun hut, te gaan graven, en daar hadden zij in één zomer een kilo goud gevonden.

Kullervo Korhonen, die heel goed kon organiseren, was een soort baas, of in ieder geval de leider van de groep. Hij was al in 1933 van Hartola, waar hij geboren was, naar de omgeving van Laanila verhuisd. In dat jaar waren daar ook andere goudzoekers aan het werk, in groepen of alleen, en zij leerden elkaar goed kennen. Na de oorlog was de vriendschap overgegaan in een samenwerkingsverband.

Korhonen was net 40 jaar oud. Hij verschilde van zijn kameraden daarin, dat hij getrouwd was. Zijn vrouw Paula werkte de laatste tijd met hem samen in de goudvelden. Kullervo Korhonen was een pionier geweest, omdat hij als eerste na de oorlog had geprobeerd om met een machine naar goud te graven. Zoals zijn kameraden zeiden, Korhonen had de machine zo snel aangeschaft, dat hij geen tijd had gehad om over mogelijke problemen na te denken. Ondanks de machine, waar grof graafwerk mee werd gedaan, waren er nog veel mannen nodig om de grond uit de bovenlaag en uit gaten in de rotsen, waar over het algemeen het goud te vinden was, verder aan een nauwkeurig onderzoek te onderwerpen. Dit was natuurlijk een dure zaak. Het ging zoals vòòr hem ook al was gebeurd met het inzetten van graafmachines; eerst was er hoop, daarna mislukking en uiteindelijk eindigde het met een bankroet.

Tyyne liet Sylvia Petronella niet in de buurt van haar potten en pannen komen, maar er was nog genoeg ander huishoudelijk werk te doen. De kleren van de mannen sleten snel tijdens het werk in de goudvelden en moesten vaak worden gewassen. De Nederlandse bleek bijzonder handig met naald en draad. Het wassen van de kleren ging haar ook goed af, met groene zeep in het water van de bergbeek, en als dat niet voldoende was, waste zij de kleren in heet water.

Op een bepaalde dag toen Petronella weer kleren had gewassen, had zij ook haar eigen kleren er bij gedaan. Vanuit het raam van de hut zag zij hoe de eerste van de groep goudzoekers die terugkeerden van hun werk, Heikki Kokko, zo een twintig meter voor de lijn met wasgoed stopte alsof hij tegen een muur aan liep. Langzaam nam hij zijn hoed af. Het zelfde deden de anderen die achter hem stonden. De reden hiervoor was natuurlijk de waslijn;

tussen de vodden van de mannen had Petronella een niet te noemen kledingstuk met kanten pijpen opgehangen en zelfs een beha. Toen Tyyne achter het raam begon te giechelen, ging Petronella een beetje boos naar buiten en haalde stuurs haar kleren van de lijn. Maar toen de mannen de hut binnen kwamen, was Sylvia alweer een en al vriendelijkheid en verwelkomde ze met haar bekende zonnige glimlach.

DE GEOLOOG EN REISGENOOT KEERT TERUG NAAR HET ZUIDEN

De week bij de Morgam beek ging vliegensvlug voorbij. Op zondag kwamen er allerlei gasten op bezoek, omdat het gerucht over de mooie Petronella was doorgedrongen tot alle hoeken en gaten van het gebied waar naar goud werd gezocht. Nipa Raumala, die bij de Jäkälä-äytsi beek werkte, was zelfs tot over zijn oren verliefd geworden op de schoonheid, tenminste dat werd beweerd. Sylvia Petronella was tegen hem even vriendelijk als tegenover de anderen, maar had verder zijn gevoelens niet beantwoord. Nilo had op de middelbare school gezeten en sprak vreemde talen, maar dat had hem niet geholpen.

Er dreigde een eind te komen aan de vakantie van Klaus en hij vertelde aan Petronella dat hij terug moest gaan naar het zuiden. Als zij wilde kon zij met hem mee gaan naar Inari of naar Ivalo, waarna zij verder haar eigen weg kon gaan. Sylvia Petronella had hem eerder verteld dat zij haar Lapse reis verder wilde vervolgen naar Noorwegen. Zij had veel belangstelling voor de Noordelijke IJsee en misschien wilde zij ook een kijkje nemen op de Noordkaap.

Het kwam goed uit dat Volmar Kangasniemi, die achter de Jäkälä-äytsi beek aan het werk was, van plan was om naar de bewoonde wereld te gaan en vertelde dat hij per boot wilde reizen naar Siggavuono. Hij moest een zaak regelen in zijn woonplaats Inari. In de boot was behalve hem zelf en zijn zoon Jouni, ook nog voor anderen plaats.

Niet lang daarna was de met een Volvo Penta buitenboordmotor uitgeruste boot klaar voor vertrek uit de 'goudhaven'. Behalve de Kangasniemi's, Sylvia Petronella en Klaus, voeren ook Nipa Raumala en Kostu Kare mee, die in zijn vrije tijd naar goud had gegraven op het stuk grond dat door Nipa was gepacht. De hond Peni konden ze niet langs de oever laten rennen en hij kreeg ook een plaatsje in de boot. Hij zat heel serieus, een beetje stijfjes, midden in de boot en keek naar het landschap dat zich voor hem ontvouwde.

Tijdens de tocht werd duidelijk dat Kare ook een reserve kapitein was, net als de geoloog Klaus. Kare nodigde Klaus en Petronella uit om bij hem op bezoek te komen. Hij woonde in Inari aan de oever van de Juutua stroomversnelling, in het zogenaamde 'Paldanius' huis, tegenover een hotelletje.

Het was een prachtige, zonnige nazomerdag toen zij over de Lemmenjoki rivier voeren. De felblauwe hemel strekte zich uit boven het rivierdal en in het rimpelloze oppervlak van het meer, dat door de rivier was gevormd, weerspiegelde zich de zeggen en andere waterplanten die langs de oever groeiden, en die al geel begonnen te worden. Bij de Ravadas waterval werd uitgestapt om het landschap te bewonderen. De waterval zag er indrukwekkend uit, ook in jaargetijden wanneer er niet zo veel water was.

In Njurkalahti werd aangelegd om bij Aslak Jomppanen wat te gaan eten. Aanna-Mari begon zelf geteelde aardappelen te koken. De reizigers aten nieuwe aardappels, die nog bijna geen schil hadden, en daarbij gekookte vis uit de rivier. De vissen waren de afgelopen nacht vlak bij het huis gevangen.

Na het eten werd niet verder uitgerust en gingen zij direct weer verder met hun reis. Na het Äivih meer werd de rivier weer smal en slingerde zich als een serpentine in de richting van het Paadar meer.

De zwaluwen, die op de rotswanden nestelden, scheerden over de rivier om insecten te zoeken, zodat voordat de vorst zou invallen hun nageslacht goed genoeg kon vliegen om de trektocht naar het zuiden te beginnen.

In het Paadar meer waren golven met schuimkoppen en, omdat de boot zwaar was beladen, stak hij maar een paar centimeter boven het wateroppervlak uit. Maar Volmar Kangasniemi stond niet voor het eerst aan het roer van een boot op een groot meer. Zij staken zonder ongelukken het Paadar meer over, naar de Keäptu rivier, en hierna het nog grotere Mudduksen meer. Op hun tocht kwamen ze ook voorbij het kindertehuis Riutula, dat dichtbij de rivier lag.

Vanaf Sigavuono moest er gelopen worden naar Inari, maar die route was algemeen bekend. Er ging een harde zandweg naar toe en niet zo maar een moerassig of rotsachtig pad.

Kare bood Petronella en de geoloog aan om bij hem te overnachten. Zijn vrouw gaf Petronella kleren om mee door de wildernis te trekken, en zelfs schoenen die van berkenbast waren gemaakt, omdat zij zag dat Petronella niet al te veel kleren bij zich had. Sylvia kon de kleren goed gebruiken, maar zij wilde ze alleen maar lenen. De Kare's nodigden hun gasten ook nog mee uit eten in het hotelletje in Inari en Petronella vroeg daar of er misschien post voor haar was aangekomen. Zij was erg teleurgesteld toen bleek dat er geen post voor haar was. Het leek er op dat zij deze trektocht had voorzien en dat zij daarom het hotel in Inari als postadres had opgegeven.

De volgende dag reisden Klaus en Sylvia Petronella verder met de postautobus, die terugkeerde uit Karigasniemi. De niet zo trouwe waker van de goudzoeker Kallio ging natuurlijk mee. Er was nog geen weg naar Utsjoki, en de post werd daar naar toe zelfs per fiets, boot en ook wel te voet overgebracht via Kaamas.

Er was ook geen post voor Petronella aangekomen in Ivalo, zoals bleek toen zij daarom ging vragen. Vanuit de bus, die naar Rovaniemi ging, gingen zij naar het Hirvasvuopio huis dat vlakbij Saariselkä ligt. Klaus wilde zelf zijn fiets gaan halen van de plek bij de Sota rivier, maar Sylvia Petronella wilde ook deze keer met hem meegaan. Hier waren twee dagen voor nodig. Ondertussen herinnerde de hond van Kallio wie zijn echte baas was, en hij bleef achter bij de verblijfplaats van de goudzoeker.

Klaus had nog een paar dagen van zijn vakantie over en hij besloot nog een tocht te maken. Hij wilde van de Tolos rivier naar het Kopsus meer gaan en daarna via Nattas naar Vuotso trekken. Natuurlijk wilde Petronella de zelfde tocht ook nog doen.

Na drie dagen waren zij in het hotelletje in Vuotso. Van de gastvrouw daar had Petronella wandelschoenen gekregen en die wilde zij nu terugbrengen. Deze lachte een beetje als een boer die kiespijn heeft, maar zei toch dat ze de schoenen kon houden. Het zag er niet naar uit dat ze nog veel gebruikt konden worden.

In Vuotso had Sylvia Petronella wel het geluk mee. Zij had een brief gekregen uit de Verenigde Staten. Hier zat een cheque in, maar het was geen betaling voor een krantenartikel. Een familielid van haar vroegere man, die zij geschreven had in verband met haar financiële problemen, had een bedrag overgemaakt van 2000 mark. Het bedrag was niet erg groot, voor het graven naar goud of het werken als huishoudelijk hulp voor de goudzoekers werd een gram goud per dag betaald, wat in grote lijnen een even groot bedrag was. Maar iets was beter dan niets...

Hierna reisden zij weer met de postautobus, maar nu naar het noorden. Zij gingen weer terug naar Hirvasvuopio. De volgende dag was de tijd voor het afscheid. Dit gebeurde bij de grote weg, waar Petronella met haar metgezel naar toe gegaan was. Droevig en neerslachtig bleef zij kijken hoe Klaus in de gele postbus stapte en nog naar haar wuifde. Petronella wuifde terug toen de bus achter een bocht verdween en een stofwolk achterliet. Misschien zouden ze elkaar nog eens ontmoeten, misschien was het dan een betere tijd, in een beter deel van de wereld...

In tranen ging Sylvia Petronella snikkend terug naar het huis van Niila en Marta, waar zij de nacht zou doorbrengen.

SYLVIA PETRONELLA GAAT TERUG NAAR DE GOUDZOEKERS OM ALS HUISHOUDELIJKE HULP TE WERKEN

's Morgens had zij een besluit genomen. Zij ging toch maar niet naar Noorwegen, ondanks dat zij dit Klaus had wijs gemaakt. Zij had ook geen geld om veel te reizen. Zij ging terug naar de goudvelden, naar het Lemmenjoki gebied. Klaus had haar als herinnering de oude kaart gegeven, waar het gebied op stond aangegeven. Alleen kon zij niet teruggaan, maar misschien kon zij ergens een gids vinden.

Er waren in die tijd nog niet zo veel auto's in Lapland, maar toch was er wel wat verkeer. Een wandelaar die probeerde een lift te krijgen slaagde daar meestal wel in. Vooral een vrouw. En vooral een vrouw die er uitzag als Sylvia Petronella. En nog de zelfde dag zocht zij 's avonds een plek op om te overnachten in Inari. Zij vond een goedkoop onderkomen in het hotelletje van Uno Etuala.

De volgende dag kwam zij met een man aan de praat, die in gebroken Duits, Engels en Zweeds liet weten dat hij vermoedde dat zij de zelfde vrouw was, waarover zijn broer Nipa zo veel had verteld. Sylvia Petronella verheugde zich hierover, natuurlijk herinnerde zij zich Niilo Raumala. Zij vertelde aan Aaro Raumala wat zij van plan was. Deze hoopte vurig dat de vrouw werk zou vinden bij de goudzoekers. Hij ging met zijn vrouw overleggen of hij als gids met Petronella mee kon gaan. Sylvia Petronella wachtte in de tuin van zijn huis en kon zo het gesprek goed horen. Hoewel zij de taal niet verstond, kon Sylvia Petronella wel een beetje Mari's stemming inschatten door het geluid van hun stemmen. Na een lange discussie beloofde Aaro toch om als gids met Petronella mee te gaan.

Het huwelijk van Aaro en Mari zou toch binnenkort in een echtscheiding eindigen. Tussen Mari en 'Goudoog' Koko was een liefdesrelatie ontstaan. Het was niet nodig geweest om in verband met de scheiding te komen tot een verdeling van de eigendommen, het eigendom van de man werd op een half miljoen mark geschat, waarbij inbegrepen was een compensatie voor het verlies van zijn vrouw. De mannen bepaalden de prijs van een gram goud en Heikki Kokko woog 863 gram af. Een beetje overdreven werd gezegd dat Heikki een vrouw had gekocht voor een kilo goud. 'Goudoog' heeft zich niet de moeite getroost om dit misverstand uit de wereld te helpen...

Zij gingen nu niet terug naar het Lemmenjoki gebied via Siggavuono en het Paadas meer. Aaro Raumala had een fiets en hij leende ergens een andere fiets voor Sylvia Petronella. Op die manier volgden zij de wagensporen naar Kittilä, die langs het Solo meer liepen, tot aan het Menes meer. Zij staken het meer met een boot over en volgden verder het pad dat naar de Njurka baai leidde. Daar betaalde Aaro Raumala aan Jomppanen een zeker bedrag om ze per boot naar de 'goudhaven' te brengen. Hier nam Sylvia Petronella onder veel dankbetuigingen afscheid van Aaro Raumala, die geen geld wilde aannemen voor zijn hulp en diensten.

Raumala ging van de 'goudhaven' naar het stuk dat zijn broer had gepacht om naar goud te zoeken. Sylvia Petronella begon de haar bekende 'ademnoodhelling' te beklimmen om naar de Morgam beek te gaan. De vrouw, die een beetje zenuwachtig was, begon in de buurt te komen van de centrale hut van de goudzoekers. De mannen waren nog op de gepachte stukken land naar goud aan het graven en Tyyne was er niet erg blij mee haar terug te zien. Sylvia Petronella was bang dat de goudzoekers er net zo over zouden denken.

Het was niet nodig geweest om bang te zijn; Sylvia Petronella werd door de goudzoekers met open armen ontvangen. Zelfs de knorrige Isola gaf haar een hand en verwelkomde haar.

Sylvia Petronella vroeg direct of er werk voor haar was. De mannen verzekerden haar dat dit geen probleem was en het hen goed uitkwam. Tyyne had vaak geklaagd over de werkdruk, ook omdat er gegeten moest worden tijdens het werk in de goudvelden.

Haar salaris was een gram goud per dag. Zij werd eens per week betaald, het eten was inbegrepen en zij moest de goudzoekers netjes behandelen – dit waren de regels die voor haar werk werden afgesproken.

De volgende morgen begon Sylvia Petronella dus als huishoudelijk hulpje – als hoofd van de huishouding had Tyyne geen afstand willen doen van haar rechten.

Het was snel bekend bij de andere goudzoekers die aan het werk waren op de goudvelden, dat Sylvia Petronella was teruggekomen en 's avonds kwamen de eerste gasten al op bezoek. Iemand had een mondharmonica meegenomen en ook werd er sterke drank aangedragen. Dit zorgde voor veel plezier en ook werd er gedanst, ondanks dat er niet veel open vierkante meters beschikbaar waren in de hut. Jukka Pellinen danste niet alleen met zijn liefje, maar ook met Sylvia Petronella. Dit ging natuurlijk niet onopgemerkt aan Tyyne voorbij.

De volgende morgen legde Tyyne aan de mannen uit dat zij een korte vakantie wilde nemen omdat zij thuis een aantal zaken moest regelen. Zij dacht dat zo een ijverige, handige en leuke vrouw, zoals Sylvia Petronella, wel aan alle wensen van de goudzoekers kon voldoen. Zij had gehoord dat 's avonds een paar goudzoekers per boot zouden vertrekken naar de dorpen, en dat zij mee kon gaan.

De aanvraag voor een vakantie werd direct ingewilligd. Dus bleef Sylvia Petronella achter als de hulp in de huishouding van de goudzoekers. Tyyne beloofde dat zij in ieder geval na een paar weken weer terug zou komen. De Nederlandse gaf haar een aantal brieven mee om naar het postkantoor te brengen en Tyyne beloofde de brieven te versturen.

HULP IN DE VELDKKEUKEN- DE VAKBOND VAN DE GOUDZOEKERS WORDT OPGERICHT

De omstandigheden waaronder Sylvia Petronella het eten klaar moest maken waren natuurlijk nogal anders dan normaal gesproken in de bewoonde wereld het geval was. Maar zij ging daar goed mee om. Zij moest leren om roggebrood te maken, wat in haar vaderland geen dagelijkse kost was. Heikki Kokko heeft zeker de problemen die zij met het bakken had, en de resultaten hiervan, overdreven. Hij beweerde dat Sylvia Petronella het deeg, voordat het een vaste vorm had aangenomen, direct op de tafel had gelegd. Dit viel natuurlijk door de gaten van de tafel op de vloer, zodat zij er snel meer meel bij moesten doen, omdat het anders, tot vreugde van de muizen, door de kieren van de vloer zou zijn weggevoerd. Na het bakken vond Heikki dit brood zo hard als een steen, maar uit beleefdheid had niemand laten merken dat zij hier niet zo gelukkig mee waren. Misschien vergeleek de veelzijdige Kokko dit wel met brood dat door een echte bakker was gemaakt. Dus met zichzelf.

Op 7 september werd in de hut een klein feestje gevierd, toen Heikki Kokko 34 jaar werd. De jarige Job bood als verrassing de bewoners van de hut cognac aan. Hij had de fles gespaard en de hele zomer verstopt.

Op 11 september werd de verjaardag van Petronella gevierd in het door herfstkleuren getooide landschap. Hier waren ook nog een aantal andere goudzoekers bij. Als cadeau kreeg zij van iedere van de vier mannen een goudkorrel. Het leven van Petronella zag er weer iets zonniger uit. Zij zou snel de rekeningen kunnen betalen van de twee hotels in Helsinki, zij dacht dat drie weken werk wel voldoende zou zijn.

De mannen hadden er over gesproken dat zij door zouden gaan met graven en goudwassen totdat de grond bevroren was. Het grootste goudstuk dat zij gevonden hadden woog 160 gram. Dit had Kullervo Korhonen opgegraven uit de kleibodem van de kuil waar hij naar goud aan

het zoeken was, toen hij tijdens een rookpauze verstrooid wat kluiten grond wegschopte. Zij voorspelden dat er tijdens deze graafperiode wel 10 kilo goud kon worden gevonden. De mannen deponeerden hun goud niet in een brandkast. Het goud werd opgeborgen in een bouwvallige hoekkast waar geeneens een slot op zat.

Sylvia Petronella slaagde er in een goede gastvrouw te zijn tijdens de vergadering van de goudzoekers op de achttiende september. Bij de Morgam beek werd op die dag de Vakbond van de Lapse goudzoekers opgericht. Op deze zondag kwamen 27 goudzoekers uit de omgeving bij elkaar. Zij prezen allemaal de door Sylvia Petronella in een blikken wasbak gebakken taart, waarin gele bramen, blauwe bosbessen en vruchten in blik waren verwerkt, die door iemand waren meegenomen.

Kullervo Korhonen werd gekozen tot voorzitter van de vakbond en Veiko Valmis Kangasniemi tot secretaris. De leden moesten 1 gram goud per jaar betalen en om lid te worden moest twee gram worden betaald. Natuurlijk wilde Sylvia Petronella ook direct lid worden, maar de goudzoekers besloten haar lidmaatschap te betalen.

EEN NOODLOTTIGE TOCHT NAAR DE DORPEN

Toen Tyyne weer terugkwam van haar wat lang uitgevallen vakantie, probeerden de goudzoekers Erkki Koskinen en Pentti Harinen, die in de buurt aan het werk waren, Sylvia Petronella over te halen met ze mee te gaan op een tripje naar de dorpen, om wat te kunnen ontspannen. Zij dachten dat Nipa Raumala uit Ruihtoja er ook wel voor zouden voelen om mee te gaan.

De werkgevers reageerden hier positief op. Zij zouden haar salaris ook tijdens de trip betalen en zorgden er verder nog voor dat zij wat extra` handgeld kreeg, zodat zij niet direct haar goudvoorraad hoefde aan te spreken.

September liep al op zijn eind, maar er zat nog steeds blad aan de berkenbomen. De hellingen van de bergen waren gehuld in een gloed van herfstkleuren, maar tijdens de heldere nachten voorspelde het noorderlicht de komst van de koude en donkere winter. Maar Sylvia Petronella was van plan toch terug te keren naar het Lemmenjoki gebied, dit had zij besloten en ook aan haar werkgevers beloofd.

's Avonds kwamen zij al in Inari aan. De goudzoekers gingen in het hotelletje logeren en nodigden daar ook Sylvia Petronella uit. Maar zij wilde eerst een bezoek brengen aan de Kare's, die tegenover het hotel woonden. Daar liet zij ook haar rugzak achter, want zij was van plan daar te overnachten. De goudzoekers wilden daar niet van horen. Zij vonden dat Petronella ook in het hotel moest overnachten, net zoals zij. Daarvoor zouden zij eerst goed gaan eten en ook wat drinken, tenminste de mannen vonden dat het zo moest gaan.

Petronella at weliswaar het gebraden rendiervlees en de aardappelpuree, maar zij nam heel weinig van de sterke drank. De avond verliep voor de groep mannen heel plezierig, maar tot hun teleurstelling kondigde Petronella aan dat zij vroeg ging slapen. Maar hiervoor vertelde zij nog wel dat zij de volgende dag nog wat zaken wilde regelen in Ivalo.

Zij nam aan dat in het trekkershotel in Ivalo post voor haar zou zijn aangekomen. De goudzoekers verheugden zich hierop, dit was nog beter dan zij hadden gedacht. Zij zouden zelf ook naar Ivalo zijn gereisd. Zij konden nu in het zelfde hotel als Petronella logeren. Petronella wenste de groep welterusten in het Fins en ging slapen. Het was al zo laat dat zij niet meer terug ging naar de Kare's, en haar rugzak bleef daar ook de volgende ochtend achter.

De rugzak werd niet afgehaald en bleef achter, toen zij 's morgens het vervoer regelden naar Ivalo. In Ivalo deed Petronella nog wat kleine inkopen. Zij handelde ook wat dingen af

op het postkantoor, waar zij weer een aantal brieven verstuurde naar de andere kant van de oceaan, naar de Verenigde Staten.

Met haar toestemming reserveerden de goudzoekers voor haar een kamer in hotel Majala in Ivalo, dat tegenwoordig Kultahippu heet, en daar zou Petronella de nacht doorbrengen. Zij aten 's avonds weer uitgebreid. Het was dit keer geen rendiervlees, maar het traditionele Finse varkensvlees met jus, natuurlijk met aardappels. Als toetje wilden de goudzoekers pannenkoeken met gele bramen. Zij wilden voor iedere man een dikke stapel pannenkoeken en misschien ook voor iedere vrouw. Zij hadden gemerkt dat Petronella een gezonde eetlust had.

Na het eten begonnen de goudzoekers hun eeuwig tekort aan bepaalde vloeistoffen aan te vullen. In hotel Majala waren veel soorten sterke drank in voorraad en de mannen deden een grondig onderzoek om de verschillende merken te testen.

Het was dinsdagavond en in hotel Majala was het dan dansavond. Zoals altijd waren er mensen op afgekomen uit verafgelegen plaatsen. Natuurlijk was de blonde en mooie Petronella een bijzonder gezochte partner, maar de goudzoekers probeerden haar zo veel mogelijk te beschermen. De meeste vreemde mannen slaagden er niet in om haar ten dans te vragen.

Het was al laat in de avond en Petronella was van plan om zich terug te trekken en te gaan slapen. Een vreemde man, die niet bekend was in het hotel, maakte toch nog een buiging voor haar, en zij probeerde op een beleefde manier de dans te weigeren. Maar Nipa legde uit dat de man met haar wilde spreken. Mevrouw Suomela, de directrice van het hotel, wilde wel als tolk fungeren.

HET NOODLOT SLAAT TOE - DE GOUDZOEKERS KOMEN IN OPSTAND

De goudzoekers begonnen te protesteren toen de vreemde man, die zich als politieman legitimeerde, en Petronella zich terugtrokken in de kamer van mevrouw Suomela. Petronella werd om haar pas en visum gevraagd. Zij antwoordde dat zij deze niet bij zich had, en dat de pas in Helsinki was. Een visum voor Finland had zij als Amerikaanse niet nodig gehad. De politieman wist dit, Amerikanen hadden geen visum nodig om Finland binnen te komen, terwijl Finnen dit wel moesten hebben wanneer zij naar Amerika wilden gaan. De eenzijdige visum verplichting was in dit opzicht een unieke zaak.

- Uw naam?

- Sylvia Petronella Moore-McCormick.

De politieagent legde uit dat in Finland een Amerikaan zijn pas moest kunnen tonen. Hij zei tegen haar dat zij haar erewoord moest geven niet uit Ivalo te vertrekken, totdat hij deze zaak had opgehelderd. Petronella zei dat zij geen enkele reden had om deze nacht uit Ivalo te vertrekken en ging weer terug naar de groep goudzoekers. De mannen vroegen zich af wat dit kon betekenen. Was Finland geen vrij land meer?

In die tijd stuurde de CIA ook wel agenten naar de Sovjet Unie via Lapland. Dit gebeurde min of meer met medeweten en hulp van de Finse geheime politie. Aan de andere kant van de grens, in het Paatsjoki gebied, dat Finland had moeten afstaan aan de Sovjet Unie, werd een grote elektriciteitscentrale gebouwd. De bouw van deze waterkrachtcentrale werd door Finnen gedaan. Het toezicht over deze mensen stond onder leiding van een Finse contactpersoon, de politieondercommissaris Planting, van het politiecursus in Ivalo en hij had goede contacten met de geheime politie in Rovaniemi. Daar werd de zaak zo serieus genomen dat direct de volgende morgen via Helsinki de echte achternaam van Petronella werd opgehelderd. Het was nu ook duidelijk dat zij een valse nationaliteit had opgegeven. Zij was Nederlandse, en geen

Amerikaanse. De achternaam die zij had opgegeven, was die van haar voormalige man, waar ze van gescheiden was. Zij had in haar pas ook een visum gehad, maar die was lang geleden afgegeven en was niet meer geldig. De pas was door de politie in Helsinki in beslag genomen omdat zij haar hotelrekeningen niet had betaald.

Het niet betalen van deze rekeningen was een betreuenswaardige misdaad die heel ernstig werd opgenomen. Vanuit Rovaniemi werd een agent van de geheime politie er op uit gestuurd op de zaak op te lossen. Wie weet wat er zoal aan hand was met deze internationale avonturierster en spionne...

Sylvia Petronella wachtte zenuwachtig in hotel Majala in Ivalo op de dingen die komen gingen. Zij legde nu ook uit aan Nipa Raumala, Erkki Koskinen en Pentti Harinen waarom de politieagent haar had ondervraagd. In de eerste plaats omdat zij geen pas bij zich had. Maar verder ook omdat zij haar hotelrekeningen niet had betaald in Helsinki. Toen de mannen hoorden om hoeveel geld het ging, vonden zij het eigenlijk maar een klein bedrag, het gemiddelde maandsalaris van een ongeschoolde arbeider, en dit zouden zij makkelijk bij elkaar kunnen brengen.

HET GEZAG WERKT DE PLANNEN VAN DE MANNEN TEGEN

's Avonds werd Petronella al weer opnieuw verhoord, nu zelfs door tweede detectives. De talenkennis van de uit Rovaniemi overgekomen politieagenten was even slecht als van diegene die haar de dag er voor had verhoord. Als tolk trad weer de directrice van het hotel op. Eigenwijs beweerde Sylvia Petronella opnieuw dat zij Sylvia Moore-McCormisck heette, meer precies Sylvia Edna Patricia. Zij vertelde dat zij op 1 september 1924 was geboren in New York. Als haar ouders gaf zij de namen op van de ouders van haar voormalige man. Zij vertelde verder dat zij Finland was binnengekomen via het noorden van Noorwegen.

De politieagenten vertelden haar dat zij al hadden uitgezocht wat haar echte naam was. Dat was makkelijk geweest omdat de politie in Helsinki al aan de geheime politie had meegedeeld dat zij een pas in beslag hadden genomen van een Nederlandse vrouw. In de pas stond de naam Sylvia Petronella Antoinette van der Moer. De verblijfplaats van de eigenaar van de pas was een paar maanden onbekend geweest, maar het leek er op dat zij nu gevonden was. Haar ondervragers lieten haar nu weten dat zij nu werd gearresteerd met de bedoeling meer over haar te weten te komen en haar identiteit vast te stellen.

De wet die betrekking heeft op buitenlanders zou geen andere alternatieven hebben open gelaten. In ieder land moest een buitenlander een pas kunnen laten zien om zijn of haar identiteit aan te tonen. En omdat het er naar uitzag dat Petronella een Nederlandse was, had zij ook een geldig visum nodig. Hierbij kwamen dan nog de onbetaalde hotelrekeningen in Helsinki.

Ontsteld keken de goudzoekers vanaf de trap van hotel Majala hoe Petronella mee werd genomen in de politieauto.

- Wel verdorie... hun ontsteltenis veranderde in een snelle reactie, toen zij zagen dat het gezag Sylvia Petronella van hen afnam. Zij snelden te hulp. Zij waren gelijk in aantal, 3-3, maar de politieagenten waren meer gewend aan hardhandig optreden, hoewel dit weer werd gecompenseerd door de dronkenschap van de goudzoekers. De politieagenten zetten de Nederlandse op de achterbank en stapten zelf ook snel in. De auto vertrok met gierende banden en de goudzoekers bleven met gebalde vuisten en vloekend achter.

Zij zagen dat de politieauto naar het politiebureau van Ivalo ging. Er was nog hoop omdat zij dachten dat op het politiebureau agent Kalle Honka op hun hand was. Zij hadden samen met hem naar goud gezocht en een glas gedronken bij de Morgam beek. Daarom renden zij naar het politiebureau.

De goudzoekers vertelden op het politiebureau dat zij alle schulden die Petronella had gemaakt, wilden betalen. De agenten antwoordden dat het niet alleen een kwestie van geld was. Er was ook sprake van oplichterij, het opgeven van een valse naam en het niet hebben van een paspoort,

- Verdomme, voor ons is de naam Sylvi zeker echt. En zeker geldig!, brulde Koskinen, die van de mannen het meest dronken was en daarom het meest slagvaardig was.

- Passen maken we wel zelf. En verder regelen we het wel, zei Nipa op krachtige toon en zette met een dreun een fles met goudkorrels op de tafel. De anderen voegden hier aan toe, dat wanneer dit niet goed was, zij wat werktuigen zouden aanschaffen, waarmee zij de cel wel even open zouden maken zoals de bladzijden van een gezangenboek in de kerk. Een van hen zei te weten waar je wel een werktuig zoals een machinepistool kon krijgen. En ook nog een aantal handgranaten, wanneer die nodig zouden zijn. De normaal gesproken zo zachtmoedig Nipa herinnerde de politieagenten er aan dat hij juist goed om kon gaan met dit soort wapens. Was hij juist niet daarom in de oorlog bevorderd tot vaandrig?

Agent Honka kwam net op de goede tijd aan en stelde de mannen gerust. Het soort zaken die de mannen wilden gaan doen, waren tegen de wet. Maar wanneer Pena, Nipa en Eki nu eerst gingen slapen om hun hoofd weer helder te krijgen, zou hij de bedreigingen vergeten. Morgen, wanneer zij weer helder waren, zouden zij verder spreken.

De meest rustige van de mannen, Harinen, pakte zijn metgezellen beet en zij vertrokken. Zij gingen wel niet slapen maar keerden terug naar het restaurant van hotel Majala. Daar kregen ook de anderen te horen hoe slecht de politie jonge en mooie vrouwen behandelde, wanneer zij toevallig uit het buitenland kwamen.

De agenten van de geheime politie leverden de goudzoekers toch een gemene streek. Zij namen Sylvia Petronella al 's nachts in de auto mee naar Rovaniemi. In de ochtend konden Nipa Raumala, Pentti Harinen en Erkki Koskinen niet anders dan in een neerslachtige stemming uit het politiebureau vertrekken. Zij dachten er ook aan wat de belangrijke goudzoekers uit de Pellinen hut er van zouden zeggen, wanneer zij hoorden dat hun beschermeling was geroofd.

Hier zaten ze later ook nog over te peinzen in het hotelletje in Inari, waar zij ook nog een paar versterkingen dronken. Nu drong het plotseling pas echt tot Nipa door wat er voor verschrikkelijks gebeurd was; de mooie, fantastische, glimlachende Sylvia Petronella was weg. Hij begon aan de tafel van het restaurant te huilen. Zo een gedrag was voor een goudzoeker zo ongepast dat de anderen hem mee naar een hoek van het restaurant namen en hem dreigden te slaan als hij niet tot bezinning kwam. Snikkend keerde Nipa daarna met zijn metgezellen terug naar de tafel in het restaurant.

Heikki Kokko, Korhonen, Isola en Pellinen, en anderen die bij de Morgam beek naar goud zochten, hebben er zeker het een en ander over gezegd. Zij verbaasden zich erover hoe zulke sterke mannen, die in de oorlog hadden meegevochten, zo maar een meisje door hun handen hadden laten glippen. Om zich te verdedigen lieten deze drie musketiers uit de goudvelden een stukje zien uit een plaatselijke krant. Daarin lazen zij het nieuws:

Verdachte hulp in de huishouding van de goudzoekers

In het Lemmenjoki gebied, in de gemeente Ivalo, verbleef de laatste tijd een verdachte buitenlandse vrouw, die o.a. voor de goudzoekers heeft gekookt. De papieren van deze vrouw waren niet in orde en zij is daarom verhoord. Vermeld moet worden dat de goudzoekers zo tevreden met haar waren, dat zij met geweld geprobeerd hebben haar te bevrijden uit de handen van de politie. De politie deed verder geen medelingen over de activiteiten van de vrouw en haar staatsburgerschap.

De groep in de Pellinen hut gaf toe dat het er naar uitzag dat Harinen, Raumala en Koskinen niet veel meer hadden kunnen doen. De fout lag niet bij de metgezellen van Petronella, maar bij de domme en simpele autoriteiten

Zij hadden nu een duidelijk doel voor ogen. Er moest een manier worden gevonden om Sylvia Petronella te bevrijden. En als geld kon helpen, zou dit bij elkaar gebracht moeten worden.

VOOR DE RECHTBANK GEDAAGD... EN SCHULDIG BEVONDEN

In Rovaniemi werd Sylvia Petronella verhoord door inspecteur Lampela zelf. Aan hem vertelde Petronella direct haar echte naam en nationaliteit. Volgens haar had zij het recht gehad om ook de achternaam van haar voormalige man te gebruiken. Zij vertelde het wonderlijke verhaal over een onbekende man die haar gebeld zou hebben in hotel Majala in Ivalo en die haar zou hebben aangeraden niet haar nationaliteit te vertellen. De inspecteur wist wel wie deze onbekende boef was geweest. Deze had al een lange tijd clandestiene drank verkocht en met het geld gestolen goederen opgekocht. Petronella werd vervolgens naar Helsinki vervoerd.

In de hoofdstad werd Petronella overgebracht naar de 'Rata'straat nummer 12. Hier was het hoofdkantoor van de geheime politie. Hier vertelde de arrestant ook wat haar nationaliteit was en waar zij in Finland zoal was geweest. Zij had niets willen zeggen over Klaus, de geoloog, maar dit werd duidelijk toen zij gevraagd werd hoe zij in het bezit van een kaart was gekomen. De kaart was er de oorzaak van waarom zij verdacht werd van spionage. Op de kaart stond, behalve het Lemmenjoki gebied, ook nog de helft van Lapland, op een schaal van 1 : 400 000.

Klaus gaf toe dat hij zijn kaart aan Sylvia Petronella had gegeven. Hij moest ook vertellen onder wat voor omstandigheden zij elkaar hadden leren kennen.

Er werd aan Sylvia Petronella verteld dat haar zaak naar de rechtbank werd verwezen. Maar er werd haar wel de mogelijkheid gegeven om de rekening van het tweede hotel te betalen. Deze was door het personeel betaald, maar zij wilden geen aanklacht indienen tegen hun leuke gast. Petronella wisselde een deel van het door haar verkregen goud om in geld en betaalde haar schuld. Met de grotere rekening lukte dit niet, omdat de directrice van het Domus zomerhotel haar ook wilde laten straffen voor oplichterij.

De zaak van Petronella kreeg enorm veel publiciteit. Uitvoerig werd uit de doeken gedaan hoe zij tijdens haar verblijf in Helsinki heel brutaal gebruik had gemaakt van de naïviteit van belangrijke directeuren, en zelfs als gast van hen in Aulanko had verbleven. Natuurlijk werd ook in verband met haar, Erik von Frenckel, de onderburgemeester van Helsinki, genoemd. Deze heer had een zwak voor mooie blonde vrouwen. En ook voor vrouwen met bruin en donker haar, en over deze aspecten werd later nog het een en ander bekend.

Petronella werd ook afgeschilderd als een spionne en een avonturierster. Zij had door heel Europa gereisd, en zelfs in Afrika, met haar voormalige man. Deze was indertijd een journalist. Sylvia Petronella had ook alleen gereisd en zonder enig gezelschap was zij via Zweden in Finland aangekomen. Er werd over haar verteld dat zij tijdens deze reizen mensen had bedrogen en opgelicht, maar niet één van de kranten kon een voorbeeld geven.

In het Lemmenjoki gebied was al geld bij elkaar gehaald en als koerier werd de vrouw van Kullervo Korhonen, Paula, naar het zuiden gestuurd. Maar zij slaagde er niet in een manier te vinden om de schuld af te bertalen. Sylvia Petronella moest toch voor de rechtbank verschijnen.

De rechtbank in Helsinki was koren op de molen van het op sensatie beluste publiek, toen de zaak van Petronella werd behandeld. De rechter maakte bekend dat er nog een onbetaalde rekening was van hotel Domus, 12 882 mark. Petronella zei in haar verdediging dat zij niet van plan was geweest om dit niet te betalen, maar dat gewoon haar geld op was geweest. Wanneer zij geld had gehad, had zij de rekening zeker betaald.

Petronella werd ook aan de tand gevoeld over wat zij had verteld over het wisselen van een kleine hoeveelheid Amerikaanse dollars op de zwarte markt in Helsinki, kort nadat zij in het land was aangekomen. De koers van de dollar op de zwarte markt was hoger dan de officiële bankkoers. Hiervoor werd ook een aanklacht tegen haar ingediend.

Alles bij elkaar genomen was het vonnis, vergeleken met de sensatie die de publicaties hadden veroorzaakt, erg mild. Het verzoek van het Domus hotel om haar ook te veroordelen voor oplichterij voor het niet betalen van de overnachtingen en de maaltijden, werd niet door de rechtbank gehonoreerd. Het was vreemd dat in plaats hiervan de rekening die al door Petronella was betaald voor het andere hotel, wel werd geclassificeerd als een overtreding, ondanks dat degenen die hierdoor gedupeerd waren geen aanklacht tegen haar hadden willen indienen.

De besluiten van de God van de rechtbank waren ondoorgrondelijk.

Een kleine boete kreeg Petronella ook voor het overtreden van de wet met betrekking tot het geld wisselen. Wanneer al de vonnissen bij elkaar werden geteld, werd een boete opgelegd van 30 mark voor 70 dagen. Dit was samen dus 2100 mark, of in grote lijnen de som geld die overeen kwam met 1-2 gram goud. Het was begrijpelijk dat Petronella vervolgens het land werd uitgezet omdat zij geen visum en bijna geen geld had.

HET LAND UIT, MAAR DE HERINNERING BLIJFT LEVEN...

Op 22 oktober schudde Petronella het Finse stof af van haar sierlijke benen en vertrok met een schip naar Kopenhagen.

De dichter Reino Helismaa zette het thema op rijm:

- Synkkänä nyt Lemmenjoki Inarissa kiertää,

jätkä jokeen tuijotta ja kyynelhelmen hiertää...

(- Het was somber geworden in het Lemmenjokigebied in Inari en het gaf te denken waarom de kerels nu in de rivier turen en een traantje plenkten...)

De herinnering aan de mooie Sylvia Petronella bleef sterk leven onder de goudzoekers. In het jaar 1951 besloot de vakbond van de goudzoekers om een eigen postkantoor op te richten in het Lemmenjoki gebied, zij hadden ook al een plan voor een eigen postzegel. Er werd besloten om Petronella te vragen het postkantoor onder haar hoede te nemen. Maar Petronella heeft nooit op deze vraag en het aanbod van een baan geantwoord. Uit trotsheid gaven de goudzoekers de schuld hiervan aan de 'Heilige Bureaucratie'; Petronella had geen visum kunnen krijgen.

De waarheid was dat haar wetsovertredingen geen hindernis meer waren geweest om naar Lapland te reizen. Zij had gewoon genoeg van avonturen ten noorden van de poolcirkel. Als compensatie besloten de goudzoekers twee naast elkaar gelegen, ronde bergtoppen, de 'Petronella heuvels' te noemen.

Een mooi gebaar, maar deze heuvels zijn heel laag en heel licht gebogen vergeleken met de echte heuvels van Petronella.

DE LENGENDE, DIE MAAR NIET WIL UITSTERVEN...

Het verhaal over Petronella werd onverwachts weer actueel in Inari in de herfst van 2000. Ik kreeg toen in het begin van oktober een telefoontje uit Lemmenjoki van Anna-Mari Jomppanen, die vertelde dat zij een paar dagen eerder door iemand was gebeld vanuit het buitenland. Er werd haar gevraagd het bericht door te geven aan de Lapse goudzoekersvakbond, dat Petronella was overleden.

In de zelfde periode hoorde ik van Tapio Hietala, die in Rovaniemi woont, dat hij net zo een telefoontje had gekeren als Jomppanen. De boodschap was in grote lijnen het zelfde, maar er waren ook verschillen. Over beide uit het buitenland afkomstige telefoonberichten, de een van een man en de ander van een vrouw, waarbij Engels en Duits was gesproken, en waarin werd medegedeeld dat Petronella was overleden, werd melding gemaakt in het plaatselijke blad Inarilainen op 5 oktober 2000 en ook in het blad Lapin Kulinkaivaja, dat eind oktober uitkwam.

Beide ontvangers van de telefoontjes vertelden dat zij uit het in verschillende talen gevoerde, nogal moeizame, gesprek, hadden begrepen dat Petronella papieren had achtergelaten met daarin de vraag om het bericht van haar overlijden door te geven aan de Lapse goudzoekersvakbond in Inari en aan Anna-Mari Jomppanen in het Lemmenjoki gebied. Jomppanen en Hietala gaven na ontvangst dit bericht door aan de plaatselijke voorzitter van de Lapse goudzoekersvakbond, Jaakko Kangasniemi.

WAT ER VIA DE TELEFOON WERD GEZEGD...

Het bericht over het overlijden van Petronella, dat via de telefoontjes was doorgegeven, was voor beide ontvangers een verrassing, zoals met een dergelijk droevig bericht eigenlijk altijd het geval is. Hierbij kwam dan ook nog dat de bellers geen Fins spraken, en er voor beide partijen communicatieproblemen waren. Maar zowel Jomppanen als Hietala herinnerden zich dat beide mensen die hadden opgebeld, gebrekkig Engels en Duits spraken, met, en dat was verrassend, ook een paar woorden Fins er tussendoor, en de moedertaal van de bellers was een andere taal dan die in de loop van het gesprek werd gebruikt, misschien Nederlands, en op de een of andere manier hadden zij de indruk gekregen dat er vanuit Nederland was gebeld. Wel werd duidelijk dat de telefoongesprekken niet op de zelfde dag hadden plaatsgevonden, maar eerst was Tapio Hietala gebeld, en pas zo een twee dagen later Anna-Mari Jomppanen in het Lemmenjoki gebied.

Nu is de grote vraag wie de onbekend gebleven bellers waren en hoe zij de naam en het telefoonnummer hadden gekregen van Tapio Hietala en het nummer van Anna-Mari Jomppanen. Een wijsheid achteraf is ook, dat het tamelijk waarschijnlijk is aan te nemen, dat de bellers zich eerst hebben voorgesteld, voordat zij overgingen op de zaak zelf, maar deze belangrijke mededeling is aan de oren van de ontvangers van de telefoontjes voorbijgegaan, blijkbaar doordat het zo onverwachts was en door de problemen met de taal.

Vreemd is wel dat het eerste telefoontje voor Tapio Hietala was, die zelf niets direct te maken had met het zoeken naar goud of de Lapse goudzoekersvakbond. De beller moet een geheim politieonderzoek hebben gedaan om achter het telefoonnummer te komen van Hietala, omdat hij een geheim nummer had dat niet zo maar uit een gewone telefoongids kon worden gehaald.

Van de telefoongesprekken konden toch een aantal dingen worden samengevat, die duidelijk maakten dat...

- Petronella was begraven op 26 augustus 2000
- zij was begraven in Haarlem of Amsterdam

- in de naam van de begraafplaats kwam het woord *Park* voor
- in de buurt of tegenover de begraafplaats is een bekend object, dat gebruikt kan worden wanneer je er niet bekend bent, om de plaats te vinden.

OOK IN NEDERLAND TREKT DE ZAAK AANDACHT

Een paar maanden later, eind november 2000, kreeg ik onverwachts een e-mail van een Nederlander, Arnold Pieterse. Hij vertelde dat hij in Nederland woonde, lid was van het bestuur van de Vereniging Nederland-Finland en redacteur van het krantje van de Vereniging, dat *Aviisi* heet. Hij was ook geïnteresseerd in het nieuws over het overlijden van Petronella. Hij wist hiervan doordat zijn oog was gevallen op een artikel in het krantje van de zustervereniging, de Nederlandse Vereniging in Finland, dat *Noorderlicht* heet. Dat was weer gebaseerd op het eerder genoemde bericht in *Inarilainen* van 5 oktober 2000. Op die manier was Pieterse bij mij, Lapland en Inari terechtgekomen.

Het contact leidde er toe dat de volgende weken allerlei gegevens werden uitgewisseld, toen Arnold Pieterse en zijn kennissen probeerden op te lossen wat uit de oorspronkelijke telefoongesprekken naar voren was gekomen over het overlijden van Petronella. Het werd mij duidelijk dat het geheimzinnige verhaal over Petronella al eerder aandacht had gekregen in haar vaderland Nederland, waar verschillende journalisten hadden geprobeerd op te helderen wat er met haar was gebeurd na haar uitwijzing uit Finland in oktober 1949. Als gevolg van deze onderzoeken waren er in Nederland een aantal artikelen geschreven over het Petronella verhaal en een Nederlandse radio omroep had in een vierdelig programma een deel helemaal aan Petronella gewijd. Maar ook nu bleven er een aantal onduidelijkheden over wat er met Petronella was gebeurd na haar bezoek aan Lapland. Het bleek wel dat Petronella in 1955 in Marseille in Frankrijk een dochter Solange heeft gekregen. Met deze dochter is zij in juli 1969 van Nederland naar de Verenigde Staten geëmigreerd. Hierna zijn er geen sporen meer van haar gevonden.

Toen een paar Nederlandse journalisten probeerden uit te vinden wat de lotgevallen van Petronella de volgende jaren in de Verenigde Staten zijn geweest, bleek dat de inmiddels volwassen dochter Solange in Sausalito woonde, een buitenwijk van San Francisco in Californië. Nog in 1997 is er geprobeerd om Solange te interviewen, mar dit heeft zij geweigerd. Het zelfde gold voor andere, minder naaste familieleden van Petronella in Nederland.

Nu in Nederland bekend was geworden dat Petronella mogelijkwijs was overleden aan het eind van 2000, probeerde één van de journalisten bij de dochter te verifiëren of dit waar was. De journalist belde naar Solange in Californië, die de zelfde achternaam heeft als haar moeder, van der Moer, maar zij wilde helemaal niets zeggen.

DE RESULTATEN VAN HET ONDERZOEK...

In juni 2001 had ik bij elkaar al vier stukjes geschreven over het overlijden van Petronella. De eerste in het plaatselijke blad *Inarilainen*, en de drie anderen, waarin ik vertelde over de vooruitgang van het onderzoek van Arnold Pieterse en Nederlandse journalisten, in het blad 'Lapin Kullankaivaja'. Na een onderzoek van een half jaar was het duidelijk dat het overlijden van Petronella nog helemaal niet zeker was.

DIT IS GEVONDEN:

- In het telefoonboek van Haarlem is geen nummer van Petronella gevonden en ook niet haar lange naam (Sylvia Petronella Antoinette van der Moer).
- Op de begraafplaatsen in Haarlem is op 26 augustus 2000, of daarna, niemand begraven waarvan vast staat dat het Petronella is geweest.
- In Haarlem is er geen begraafplaats met in de naam het woord *Park*
- In Bloemendaal, een gemeente die aan Haarlem grenst, is een katholieke begraafplaats die *Duinlustpark* heet, maar uit het boek van Mauno J. Pyhtilä is het beeld naar voren gekomen dat Petronella in ieder geval in 1949 protestant was.
- In Amsterdam is ook geen begraafplaats gevonden met de gezochte kenmerken.

Het onderzoek in Nederland wordt bemoeilijkt doordat er niet, zoals in Finland, een openbaar centraal register is waar het adres, de verblijfplaats of mogelijke datum van overlijden van een persoon kan worden verkregen. Gegevens over overlijden en begraven zijn er ook uitzonderlijk goed beschermd, en de bescherming van privé gegevens geldt daar ook voor begraafplaatsen.

DE TEGENWOORDIGE STAND VAN ZAKEN...

Toen wij hadden besloten om het verhaal over Petronella op te nemen in de serie ‘Lapse legendes’, heb ik weer contact opgenomen met Arnold Pieterse, maar hij had niets nieuws meer te melden over Petronella. Hierna stuurden wij e-mails naar Solange van der Moer in Californië en vertelden haar over de komende publicatie en wat voor een legende haar moeder binnen een halve eeuw in Lapland is geworden. De mails zijn naar twee adressen gestuurd en in beide gevallen kwam er een antwoord dat Petronella daar bekend was en dat het bericht zou worden doorgegeven. Wij vroegen in deze mails of zij het mogelijke overlijden van Petronella zou kunnen bevestigen, zodat wij het verhaal over haar op een eervolle manier konden afsluiten. Er is geen antwoord gekomen – nog niet?

Verder is nog te melden over dit verhaal dat ik in de zomer van 2004 een nieuwe mail kreeg vanuit Nederland. Deze werd verstuurd door een journalist van de grootste krant van het land en zij vroeg of het uitkwam dat een zij bezoek aan Finland zou brengen, waarbij het de bedoeling was om een artikel te schrijven over het zoeken naar goud, over de goudzoekers en over de authentieke plaats waar het verhaal over Petronella is ontstaan.

Ik vertelde haar in mijn antwoord over de jaargetijden, de omstandigheden in de natuur en het rytme van het goudgraven, en in haar antwoord liet zij weten naar Lapland te willen komen in juni 2005... misschien zou het verhaal over Petronella dus toch een vervolg krijgen.

WAT HEBBEN WIJ IN HANDEN...

In het begin van het nieuwe millennium is er wat verwarring ontstaan met betrekking tot de voortgang van het onderzoek over Petronella. Op zichzelf kon het best mogelijk zijn dat Petronella was overleden, omdat dit verschijnsel voor ons allemaal heel natuurlijk is, maar daarna, toen geprobeerd werd dit te verifiëren, leek het allemaal nogal onzeker. In de herfst

van 2002, toen er voor het eerst een bericht kwam over haar mogelijke overlijden, zou Petronella 77 jaar oud zijn geweest. Tijdens de uitgave van dit boek, in de zomer van 2005, zou zij in de herfst 82 jaar oud worden. Wat haar leeftijd betreft zou het goed mogelijk zijn dat zij is overleden, maar natuurlijk is het ook niet ondenkbaar dat zij nog leeft.

Vreemd is in de eerste plaats dat de familieleden niets willen zeggen en directe vragen weigeren te beantwoorden of dit verbieden te doen. De zaak zou anders duidelijk zijn!

De bescherming van persoonlijke gegevens is zeker door de onderzoekers gerespecteerd, ondanks dat er geen sprake van is dat we hier te maken hebben met een keerpunt in de geschiedenis, maar het alleen gaat om een leuk verhaal, wat alleen maar betekenis heeft voor een kleine groep geïnteresseerden. Het is zelfs niet belangrijk voor de geschiedenis van Inari, ondanks dat zij daar haar sporen heeft achtergelaten.

Sylvia Petronella van der Moer was in de zomer en het begin van de herfst in 1949 ruim vier maanden in Finland. Dit is geen erg lange tijd om een vreemd land en zijn cultuur te leren kennen. In die periode was zij zes weken in het Lemmenjoki gebied, en net in die korte tijd werd de hele Petronella legende geboren. De persoon waar deze legende betrekking op heeft was klaarblijkelijk een uitzonderlijk levendige en vlotte jonge vrouw, die heel goed kon opschieten met de stugge goudzoekers. Misschien flirtte zij ook een beetje met ze, er werd toch maar haar 26^e verjaardag bij de Morgam beek gevierd. Het kan absoluut niet ontkend worden dat deze openhartige, vlotte en leuke vrouw een onvergetelijke indruk op de goudzoekers heeft achtergelaten. Dit blijkt duidelijk uit hun wil om de schulden en boetes te betalen, die tijdens de rechtzaak tegen Petronella werden geëist, en ook om haar een salaris te betalen wanneer zij weer kwam werken in de goudvelden. Deze charmante vrouw heeft diepe sporen achtergelaten in de herinnering van de eenzame mannen in het Lemmenjoki gebied.

De Petronella legende heeft alle kenmerken van een goed verhaal. Hert is gebaseerd op feiten, maar er zijn ook mogelijkheden om te fantaseren en die mogelijkheden zijn tijdens de laatste halve eeuw ruimschoots uitgebuit.

En de Petronella legende wil na dit verhaal nog niet vergeten worden..., en waarom ook, altijd als ik twee bergen zie, zelfs op een verkeersbord, denk ik aan Petronella.

BRONNEN

Viljo Mäkipuro:

Kultalappia ja kullankaivaja

Viljo Mäkipuro:

Lemmenjoen kultasatu

Mauno J. Pyhtilä:

Balladi kauniista Petronellasta

Liisa Kajala (redacteur):

Lemmenjoki Suomen suurin kansallispuisto

Martti Hanhivaara,

Keijo Kaskimies,

Paavo Pitkänen (redacteurs):

Ivalojoen Kultalat

Veli-Pekka Lehtola (redacteur):
Inarin historia

Arvo Ruonaniemi:
Hikihippuja kultamaita

Raimo O. Kojo:
Heittiön vaellus

Interviews:
Usko Luostarinen
Erkki Kangasniemi